

บรรณานุกรม

1. เอกสารที่เป็นหลักฐานชั้นต้น

1.1 เอกสารที่ยังไม่ได้ตีพิมพ์

จดหมายเหตุแห่งชาติ, กอง. เอกสารส่วนบุคคล มล.ปิ่น มาลากุล.

____. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ ศธ.4.4. หลักสูตรการศึกษา 1-33.

____. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ สำนาค่วนมากที่ ต.22861/2491 ลงวันที่ 19 ตุลาคม 2491.

1.2 เอกสารที่ตีพิมพ์แล้ว

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. รายงานการวิจัยสภาพการมัธยมแบบประสมในประเทศไทย: การศึกษาเปรียบเทียบลักษณะและพฤติกรรมการปกครองของนักเรียนและทัศนคติของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา, 2520.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา. รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จะ เชียง เทรา, กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2503.

____. รายงานการศึกษา พ.ศ.2485-2494 และสถิติการศึกษา 12 ปี. กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.

____. รายงานการประชุมคั่นคว่ำอบรมเรื่องการศึกษาประชาบาล พ.ศ.2494 เล่ม 1. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2498.

____. รายงานการประชุมคั่นคว่ำอบรมเรื่องการศึกษาประชาบาล พ.ศ.2494 เล่ม 2. กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2498.

____. รายงานการประชุมอภิปรายผลงานและการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2498. กรมวิชาการ, 2499.

สุบิน พิมพ์ะจันทร์. รายงานการปรับปรุงการศึกษามาศ 12 ศูนย์การศึกษาจะ เชียง เทรา. 2506.

2. เอกสารขึ้นรอง

2.1 หนังสือ

การปกครอง, กรม. วิทยาการเกี่ยวกับการศึกษาประชาบาล กระทรวงมหาดไทย.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2515.

คณะกรรมการการประเมินผลการศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ร้อยปีประถมศึกษาเพื่อ
ทวยราษฎร์. 2527.

ดวงเดือน พิศาลบุตร. ประวัติการศึกษาไทย. ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

ทวี ทิมชา. พัฒนาการของการประถมศึกษาในประเทศไทย. คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 2523.

ธรรมศักดิ์มนตรี, เจ้าพระยา. การศึกษาของประเทศไทยระหว่างกึ่งศตวรรษที่แล้วมา
กับการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยเซชม, 2497.

นิลิตครุศาสตร์ หลีกสูตร 2 ปี. ปฐมนิเทศการศึกษา. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2515.

บัวย อึ้งภากรณ์. การศึกษาศาสนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512.

หนังสือ หันนาคนทร์. การมัธยมศึกษา. โครงการเอกสารตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พิษณุโลก, 2521.

_____. การศึกษาของไทย. กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2521.

รอง ศยามานนท์ และคณะ. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507. ครบรอบ 70 ปี
กระทรวง, พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.

ระลึก ธานี. วิวัฒนาการในการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทย (พ.ศ. 2475- 2503)
กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.

ลาวัลย์ กนองจันทร์. คำถามที่น่าสนใจ เรื่อง การจัดโรงเรียนมัธยมแบบประสม. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512.

วิชาการ, กรม. ความเป็นมาของแผนการศึกษาชาติ. เอกสารกรมวิชาการ ชุดพัฒนาการ
ทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ: มงคลการพิมพ์,
2504.

- วิชาการ, กรม. ประมวลข้อสั่ง เกิดและคำชี้แจงในการพิจารณารายงานการศึกษาและ
ผลงานประจำปีของกระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2502-2503. พระนคร:
 โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503.
- ____. ประวัติกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. พิมพ์แจกในงานกรฐินพระราชทาน ณ
วัดโปรดเกศ จังหวัดสมุทรปราการ, 2495.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5.
 ศึกษาธิการ, กระทรวง. ประมวลการสอนชั้นประถมศึกษา. พระนคร: กระทรวง
 ศึกษาธิการ 2493.
- ____. ประวัติกระทรวงศึกษาธิการ 2435-2507. พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2507.
- ____. 100 ปี การประถมศึกษาเพื่อทวยราษฎร์. กมล สูดประเสริฐ ผู้รวบรวม, 2527.
- ____. เรื่องนำรัฐของกรมการฝึกหัดครู. กรมการฝึกหัดครู, 2503.
- ____. วิวัฒนาการในการจัดการศึกษาภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475-
2498. พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ ปากเพรียวการช่าง, 2499.
- ____, สำนักงานปลัดกระทรวง. การจัดการศึกษาไทยตามแผนการศึกษาแห่งชาติ อดีต-
ปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรไทย, 2530. (หอจดหมายเหตุแห่งชาติ)
- ____. ความเป็นมาของหลักสูตรสามัญศึกษา. พระนคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2504.
- ____. งานพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์บรรหาร, 2503.
- ____, กระทรวง. อนุสรณ์มัธยมสามัญศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา. ธนบุรี: โรงพิมพ์การช่าง
วุฒศึกษา, 2502.
- สายหยุด จาปาทอง. ข้อคิดในการจัดการมัธยมศึกษาในประเทศไทย. วิทยาลัยครู
มหาสารคาม ขอนแก่น: โรงพิมพ์ศิริวัฒน์, 2521.
- อดิเทพ บัณฑิตย์. พื้นฐานการศึกษา. พิษณุโลก: โรงพิมพ์ตระกูลไทย, 2527.
- อมรชัย ตันติเมธ. นโยบายการจัดการศึกษาและโครงการการศึกษาของไทย. เอกสาร
คำสอนนวิชาาระบบบริหารการศึกษาไทย ภาควิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2522.

อภิธรรม ๗ นคร. รายงานต่อเรื่องข้อคิดบางประการเกี่ยวกับพื้นฐานทางปรัชญาของการมัธยมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2512.

อารี สัตถทวี และคณะ. "วิวัฒนาการของหลักสูตรและระเบียบวิธีสอน." บทเรียนจากการศึกษานรอบร้อยปีที่ผ่านมา (รายงานการประชุม ครั้งที่ 3 ของกรมสามัญศึกษา), 2512.

เอกวิทย์ ๗ กลาง. "สรุปบทเรียนในการจัดการศึกษานรอบร้อยปีที่ผ่านมา." รายงานการประชุมทางวิชาการครั้งที่ 3 ของกรมสามัญศึกษา 2512. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา 2517.

2.2 วารสาร

ระปะนีย์ นาคทรพรพ. "ผลงานด้านการศึกษายูเนสโกในประเทศไทยในรอบ 25 ปี." วารสารคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยการศึกษาสหประชาชาติ (25 พฤษภาคม 2515).

คารง มัธยมนันท์. "โครงการร่วมมือกับองค์การศึกษานานาชาติในส่วนของโครงการละเชิงเทรา" วิทยากร ปีที่ 56 ฉบับที่ 10 (ตุลาคม 2500).

ทวี ทิมชา. "การวางแผนหลักสูตร" พิชญ์ (วารสารทางวิชาการ) ปีที่ 3 ฉบับที่ 7 (มิถุนายน-กันยายน 2527).

2.3 วิทยานิพนธ์

จันทร์เพ็ญ ทับประเสริฐ. กลอนวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528.

สุภา อักษรดิษฐ์. การวิเคราะห์จุดมุ่งหมายของการประถมศึกษาของไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2528.

ระลึก ธาณี. นโยบายและการจัดการศึกษาภาคบังคับของไทย ภาคหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2503).

2.4 หนังสืออื่นๆ

กมล สุดประเสริฐ. โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา อนุสรณ์ 7 รอบ 24 ตุลาคม 2530. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.

จรรยา แจ่มเจริญ. ศูนย์กลางอบรมการศึกษาผู้ใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี อนุสรณ์ 7 รอบ 24 ตุลาคม 2530. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.

ลาวัลย์ ถนองจันทร์. ฯพณฯ ม.ล.ปิ่น มาลากุล ผู้ให้กำเนิดโรงเรียนมัธยมแบบประสมในประเทศไทย. อนุสรณ์ 7 รอบ 24 ตุลาคม 2530. หม่อมหลวงปิ่น มาลากุล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.

2.5 ภาษาอังกฤษ

James A. Johnson and Harold W. Collins. Introduction to the Foundations of American Education. Boston: Allyn and Baom, INC.)

John Audric. "United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization." Report on The UNESCO Thailand Chachoengsao Pilot Project (Paris, English) 1962.

3. การสัมภาษณ์

กมล สุดประเสริฐ. ข้าราชการบ้านนาญ. สัมภาษณ์, 20 เมษายน 2533.

กฤษณ์ มุสิกพงษ์. ข้าราชการบ้านนาญ. สัมภาษณ์, 23 พฤศจิกายน 2532.

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. ข้าราชการบ้านนาญ. สัมภาษณ์, 20 กุมภาพันธ์ 2532.

โกวิท วรพิพัฒน์. อธิบดีกรมสามัญศึกษา. สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2533.

จกมล ศรีพิชัยค์. ข้าราชการบ้านนาญ. สัมภาษณ์, 16 ตุลาคม 2532.

เจริญ สว่างอารมณ์. ข้าราชการบ้านนาญ. สัมภาษณ์, 1 ธันวาคม 2532.

ฐะปะนีย์ นาครทรรพ. ข้าราชการบ้านนาญ. สัมภาษณ์, 29 เมษายน 2535.

- ทรงค์ สร้อยงาม. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 28 มกราคม 2533.
- ทองคำ คงสาคร. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2532.
- ทองพูน ต้นสุวรรณรัตน์. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 2 มกราคม 2533.
- ทองพูล รวมทรัพย์. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 8 ธันวาคม 2532.
- บริบูรณ์ พะเอม. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 8 มกราคม 2533.
- บุญธรรม พิชิตผล. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 20 ตุลาคม 2532.
- ปลิว มีสรรพวงศ์. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2532.
- พัฒนา ผยุผล. ผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคนครนายก. สัมภาษณ์, 1 พฤศจิกายน 2532.
- มานอบ จ้างค์รักษ์. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 28 ธันวาคม 2532.
- เขารัตน์ เหล่าสินชัย. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 2 ธันวาคม 2532.
- สนั่น ปัทมะทิน. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2533.
- สนิท พวงประเสริฐ. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 3 พฤศจิกายน 2532.
- สังวาลย์ ผยุผล. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 5 ตุลาคม 2532.
- สิงห์โต ปุกहुต. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2533.
- สิทธิชัย วัฒนชัย. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 28 ตุลาคม 2532.
- สุคนธ์ เหมจุทา. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 27 ธันวาคม 2532.
- สุนทร คัยนันทน์. อาจารย์วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา. สัมภาษณ์, 9 มกราคม 2533.
- เสนาะ จันทร์สุริยา. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 13 พฤศจิกายน 2534.
- อภัย จันทวิมล. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 24 พฤศจิกายน 2532.
- อรรถ ศกุงสารศิริ. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 15 มกราคม 2533.
- อักษร ต้นสุวรรณรัตน์. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 5 มกราคม 2533.
- อานวย วัฒนบุตร. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 20 ธันวาคม 2532.
- อุทัย อธิคุณ. ข้าราชการบำนาญ. สัมภาษณ์, 12 พฤศจิกายน 2532.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติและภูมิหลังของจังหวัดฉะเชิงเทรา

จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกของประเทศไทยมีเนื้อที่ประมาณ 5,433.63 ตารางกิโลเมตร ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดนครนายกทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดปราจีนบุรี ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดชลบุรีและจันทบุรีทิศตะวันตกติดต่อกับกรุงเทพมหานครและสมุทรปราการ

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง มีป่าละเมาะและเนินเขาเตี้ย ๆ ทางตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินเหนียวและดินลูกรัง

ประชากรประมาณร้อยละ 71.26 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ประมาณร้อยละ 26.84 ค้าขาย และอื่น ๆ อีกประมาณร้อยละ 1.90 เช่น อุตสาหกรรมानคร้าวเรือนประมง เป็นต้น จังหวัดฉะเชิงเทราเป็นจังหวัดที่ประกอบด้วยประชากรหลายเชื้อชาติหลายศาสนา

จังหวัดฉะเชิงเทรานั้นขณะนั้นแบ่งออกเป็น 6 อำเภอ คือ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา อำเภอบางคล้า อำเภอพนมสารคาม อำเภอบ้านโพธิ์ อำเภอบางปะกง อำเภอบางน้ำเปรี้ยว มีประชากรทั้งสิ้น 509,434 คน (ปี 2529) การคมนาคมสะดวก ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และทางเรือ สามารถเดินทางติดต่อกับกรุงเทพมหานครภายในระยะเวลาเพียงชั่วโมงเศษ

ความเป็นมาของปัญหา

ฉะเชิงเทราเดิมเรียกกันว่า "แปดริ้ว" ตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง สร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ในรัชสมัยสมเด็จพระมหาจักรพรรดิเพื่อไว้สำหรับเป็นที่ระดมพลในเวลาสงคราม เป็นเมืองจัตวา มีออกพระยาวิเศษฤๅชัย เป็นผู้รักษาเมือง

เมื่อกรุงศรีอยุธยาถึงคราวคับขัน พระยาตากได้คุมคนประมาณหนึ่งพันคนเศษ ตลุยทหารพม่ามาข้ามพากที่ปากน้ำเจ้าโล้ อำเภอบางคล้า แล้วเดินทัพไปตั้งตัวที่จันทบุรี จากนั้นจึงได้นำทัพขับไล่พม่าให้พ้นไปจากแผ่นดินไทย ซึ่งในครั้งแรกนั้นชาวฉะเชิงเทราก็ได้เข้าร่วมกับกองทัพกู้ชาติด้วย

ในสมัยรัชกาลที่ 3 ไทยเกิดบาดหมางกับญวน และญวนตกเป็นอาณานิคมของฝรั่งเศส รัชกาลที่ 3 ทรงเล็งเห็นภัยที่จะมาจากต่างชาติ จึงโปรดฯ ให้กรมหลวงรักษัรณเรศร์ ใบบสร้างป้อมปราการที่เมืองฉะเชิงเทรา เพื่อใช้เป็นเมืองหน้าด่านทางด้านตะวันออก ป้อมนี้อยู่ทางด้านตะวันตกติดแม่น้ำบางปะกง ซึ่งปัจจุบันคือเรือนจาประจำจังหวัดฉะเชิงเทรานั้นเอง ต่อมาปี พ.ศ.2391 เกิดจลาจล"อั้งยี่" ขึ้น ชาวจีนที่เข้ามาจับจ้างทำไร่ และ เป็นกรรมกรเกิดกบฏเข้ายึดเมืองและฆ่าเจ้าเมือง ซึ่งในสมัยนั้น คือ พระยาวิเศษฤาษย์ (บัว) มีผลทำให้บ้านเมืองร้างโรยประยะหนึ่ง

ในสมัยรัชกาลที่ 5 จังหวัดฉะเชิงเทราได้รับการปรับปรุงให้ทันสมัยเพื่อเป็นฐานการต่อสู้ด้านตะวันออก โดยเริ่มจากการสร้างทางรถไฟมาถึงจังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้เสด็จพระราชดำเนินเปิดทางรถไฟ สายกรุงเทพฯ-ฉะเชิงเทรา นี้เมื่อวันที่ 27 มกราคม 2450 และได้สร้างมณฑลปราจีนไว้บ้านเดียวกัน คือริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง ต่อมาใช้เป็นศาลากลางจังหวัด (ปัจจุบันถูกไฟไหม้แล้ว) โดยสร้างเสร็จในปี พ.ศ.2449 สร้างกำลังทหารกองพลที่ 9 ขึ้นที่ตำบลโสธร (ค่ายศรีโสธร)

สร้างโรงเรียนตัวอย่างมณฑลปราจีน "ฉะเชิงเทรารังสฤษฎ์" ปัจจุบันคือโรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์ ซึ่งเป็นมณฑลตัวอย่างให้โรงเรียนอื่นมาดูงาน

เมืองฉะเชิงเทราได้คงความสำคัญของชาติบ้านเมืองมาแต่โบราณ เมื่อเข้าสู่ยุคการปกครองแบบประชาธิปไตย พ.ศ.2475 การปกครองระบบเทศบาลที่เริ่มมาเมื่อ พ.ศ.2436 ก็ยุติลง เริ่มใช้พ.ร.บ.ว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 จังหวัดฉะเชิงเทราได้รับเลือกเป็นสถานที่ตั้งภาค มีเขตรับผิดชอบ 8 จังหวัด ซึ่งเป็นการตั้งภาคครั้งสุดท้ายแล้วยกเลิกไป

ตำนานเมือง

"ฉะเชิงเทรา" เป็นชื่อที่ใช้ในภาษาราชการ ส่วนชาวบ้านนิยมเรียกกันว่า "แปดริ้ว" ที่มี 2 ชื่อที่ปรากฏมาช้านาน ดังหลักฐานที่ปรากฏในหนังสือชุมนุมพระราชนิพนธ์ ภาคภิกษุ ภาคที่ 1 ที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์ตอนหนึ่งว่า "ชื่อบ้านเมืองเหล่านี้ เป็นชื่อไทยบ้างเขมรบ้าง อย่างเมืองฉะเชิงเทรา

เป็นชื่อเขมร เมืองแบครีวเป็นชื่อไทย"

เมืองแบครีว ซึ่งเป็นที่เรียกขานมาแต่โบราณ มีผู้เล่าผู้แก่ชาวเมืองเล่าสืบกันมาว่า เมืองนี้อุดมสมบูรณ์ด้วยปลานานาชนิด มีปลาช่อนขนาดใหญ่มาก ชาวเมืองจับมาแล้วเนื้อตากแห้งตัวหนึ่งนั้นเนื้อได้ถึงแบครีว เมื่อส่งปลาไปขายต่างเมือง จึงเรียกชื่อเมืองตามชื่อปลาว่าเมืองแบครีว นอกจากชื่อนี้แล้วยังมีชาวเมืองจำนวนมากเรียกชื่อว่า "เมืองร้อยรีว" อีกด้วย กล่าวกันว่าเพื่อให้สอดคล้องกับชื่อจังหวัดชลบุรี ซึ่งครั้งก่อนนั้นเรียกว่า "บางปลาสร้อย" ด้วยเหตุด้วยเมืองทั้ง 2 อยู่ใกล้ชิดติดกัน จึงเรียกชื่อให้สอดคล้องกันว่า "เมืองปลาสร้อยร้อยรีว"

ประวัติโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา¹

จังหวัดฉะเชิงเทรา

โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรานี้ กระทรวงศึกษาธิการได้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2494 หลังจากที่กระทรวงศึกษาธิการได้ทำการสำรวจโดยที่ถ้วนแล้ว โดยได้รับความช่วยเหลือของคณะผู้เชี่ยวชาญจากองค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และรัฐบาลอเมริกาด้วย

การที่ได้เลือกจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นที่ดำเนินการปรับปรุงการศึกษา ก็เพราะว่าจังหวัดฉะเชิงเทรามีดินฟ้าอากาศ ทรัพยากร และอาชีพที่มีในส่วนต่าง ๆ ของประเทศไทย จังหวัดนี้มีโรงเรียนทุกประเภท ทั้งที่ตั้งของจังหวัดก็นับว่าสะดวกแก่เจ้าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการที่จะไปเยี่ยมเยียนได้เสมอด้วย

คณะเจ้าหน้าที่ซึ่งอำนวยการนี้ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญของประเทศไทย และจากประเทศอื่นๆ กระทรวงศึกษาธิการได้เลือกผู้เชี่ยวชาญไทยจากเจ้าหน้าที่ภายในกระทรวง จากกระทรวงสาธารณสุข และโรงเรียนต่างๆ ส่วนผู้เชี่ยวชาญ

¹กระทรวงศึกษาธิการ, โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาฉะเชิงเทรา (พระนคร: บริษัทประชาช่างจำกัด 2503), หน้า 10-11.

ต่างประเทศนั้นก็มาร่วมด้วยตามคำขอร้องขอของกระทรวงเหมือนกัน บริการของผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศเหล่านี้ ส่วนหนึ่งองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ จัดหามาให้ อีกส่วนหนึ่งมาจากประชาชนอเมริกัน โดยผ่านทางคณะผู้แทนพิเศษทางเศรษฐกิจและวิชาการแห่งสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย นอกจากนี้ผู้แทนขององค์การกรมกรสากลแห่งสหประชาชาติ และองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ ก็ได้ช่วยทำงานตามโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา ด้วย ส่วนอุปกรณ์และวัสดุเครื่องใช้ เป็นอันมากได้รับจากคณะผู้แทนพิเศษทางเศรษฐกิจและวิชาการแห่งสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย และบริษัทเชลล์แห่งประเทศไทย

ความมุ่งหมายของโครงการนี้ก็เพื่อจะช่วยเหลือกระทรวงในการปรับปรุงการจัดโรงเรียนแบบหนึ่งซึ่งจะช่วยทำให้สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนที่ตั้งโรงเรียนแต่ละแห่งมีระดับสูงขึ้น งานเท่าที่แล้วมาได้มุ่งปรับปรุงโรงเรียนประถมศึกษา 10 แห่ง โรงเรียนมัธยมชายและหญิง โรงเรียนช่างไม้ โรงเรียนสตรีการช่าง และโรงเรียนฝึกหัดครู ฉะเชิงเทรา ในขณะเดียวกันได้มีการเริ่มจัดตั้งโรงเรียนมัธยมสามัญศึกษาขึ้นที่อำเภอ บางคล้า พนมสารคาม บางน้ำเปรี้ยวและบ้านโพธิ์ โรงเรียนเหล่านี้จะมีการสอนต่อจากประถมออกไปอีก 3 ปี นอกจากนี้ยังมีกำหนดการเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่มารวมอยู่ด้วย และสำหรับปี 2496 โรงเรียนประถมอีกหลายแห่งในอำเภออื่นๆของจังหวัดจะได้รับความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญประจำโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาก็ด้วย

ประวัติโรงเรียนที่อยู่ในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา

โรงเรียนอนุบาลฉะเชิงเทรา²

โรงเรียนอนุบาลฉะเชิงเทรา ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2486 โดยรวมอยู่กับโรงเรียนสตรีวัดครุฑ ซึ่ง เป็นโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด สังกัดกรมการฝึกหัดครู

²จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ ประจำการศึกษา 2532, นางอุทัย ตรงเมธี ผู้บันทึก.

กระทรวงศึกษาธิการ ตั้งอยู่ที่ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

เมื่อเริ่มเปิดโรงเรียนอนุบาล งานโรงเรียนอนุบาลเป็นงานผ่ากาที่ขึ้นกับโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด โดยมีครูใหญ่คนเดียวก็คือนางภัทรา อภิชัยสิริ เมื่อนางภัทรา อภิชัยสิริ ย้ายไปดำรงตำแหน่งอาจารย์ใหญ่ที่จังหวัดสงขลา นางนพพร เวชพงษ์ มาดำรงตำแหน่งแทน อาคารเรียนของโรงเรียนอนุบาลเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น 5 ห้องเรียน มีส้วม 4 ห้อง เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นละ 1 ห้องเรียน มีครู 6 คน

ในปี 2494 โรงเรียนอนุบาลได้รับเลือกให้เป็นโรงเรียนนำโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทรา และเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2496 โรงเรียนอนุบาล ได้แยกออกมาเป็นเอกเทศ สังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา และย้ายมาอยู่บริเวณวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีเนื้อที่ 1 ไร่ 2 งาน 47 ตารางวา โดยสร้างอาคารไม้ชั้นเดียว 6 ห้องเรียน เปิดสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นละ 1 ห้องเรียน มีอาคารประกอบ คือ โรงอาหาร ห้องน้ำห้องส้วม กระทรวงศึกษาธิการ ได้ แต่งตั้ง ให้นางสาวสุคนธ์ เหมะจุฑา เป็นครูใหญ่

ปี พ.ศ. 2506 โรงเรียนอนุบาล ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ เพราะอาศัยสถานที่ของวัดเป็นที่สร้างโรงเรียน และในปีนี้โรงเรียน ได้งบประมาณ 58,000 บาท สร้างอาคารไม้ชั้นเดียว จำนวน 2 ห้องเรียน เป็นที่เรียนของชั้นอนุบาล

ปี พ.ศ. 2513 ได้งบประมาณ 300,000 บาท สร้างอาคารครึ่งตึกครึ่งไม้ 2 ชั้นจำนวน 6 ห้องเรียน ทางฝั่งตรงข้ามกับอาคารเรียนหลังเดิม ซึ่งอยู่ติดกับโรงเรียนตัดครุณี เนื้อที่ 1 ไร่ 50 ตารางวา

ปี พ.ศ. 2515 ได้เงินงบประมาณ 200,000 บาท สร้างขยายอาคารเรียน 2 ชั้น ซึ่งเดิมมี 6 ห้องเรียน เพิ่มอีก 4 ห้องเรียน เป็นอาคารของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปี พ.ศ. 2517 มีจำนวนนักเรียนเพิ่มมากขึ้น จึงต้องเพิ่มห้องเรียนอีกโดยกันโรงอาหารเป็นอาคารเรียน 2 ห้องเรียน และกันศาลาการเปรียญหลังเก่าอีก 2

ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2522 ใช้งบประมาณ 80,000 บาท สร้างอาคารเรียนชั่วคราว
1 หลัง 2 ห้องเรียน

ปี พ.ศ. 2524 มีความจำเป็นต้องขยายห้องเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จึงได้
ขอศาลาธรรมของวัด ๑๕ เป็นห้องเรียน 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง

ปัจจุบัน โรงเรียนอนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎิ์ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้น
อนุบาลที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีอนุบาล 1-2 จำนวน 10 ห้องเรียน ชั้นประถมศึกษา
1-6 จำนวน 22 ห้องเรียน รวม 32 ห้องเรียน

มีอาคาร 2 ชั้น จำนวน 12 ห้องเรียน ซึ่งได้รับงบประมาณ เมื่อปี พ.ศ.
2526 จำนวน 3,600,000 บาท โดยทางวัดแบ่งที่ดินทำอีก 1 ไร่ 2 งาน 84
ตารางวา รวมปัจจุบันมีที่ดินทั้งหมด 4 ไร่ 2 งาน 21 ตารางวา

มีผู้บริหารดังนี้คือ

นางสาวสุคนธ์ เหมะจุทา	ครูใหญ่	2486-2526
นางสาวพ้องพรรณ ประเสริฐพันธ์	รักษาการอาจารย์ใหญ่	2526-2527
นางสาวสุดจิตต์ อุทัยลานนท์	ผู้อำนวยการ	2527-2528
นางอุทัย ตรงเมธี	ผู้อำนวยการ	2528-ปัจจุบัน

โรงเรียนวัดโสธรวารามารวิหาร³

โรงเรียนวัดโสธรวารามารวิหาร เดิมชื่อโรงเรียนวัดโสธร เป็น
โรงเรียนประชาบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่จังหวัดฉะเชิงเทราจัดไว้สำหรับ
เป็นตัวอย่างในการปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ จัดการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษา
มัธยมปีที่ 6 ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2523 ได้โอนไปสังกัดสำนักงานการประม
ศึกษาแห่งชาติ

³คัดลอกจากจุลสารแนะนำโรงเรียนวัดโสธรวารามารวิหาร, ประจำปี
การศึกษา 2532.

โรงเรียนนี้ได้รับอนุญาตจากทางราชการให้เปิดทำการสอน ครั้งแรกเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม 2470 อาศัยศาลาการเปรียญของวัดโสธรเป็นที่เรียน ครั้งแรกเปิดชั้นประถมปีที่ 1 ถึงชั้นประถมปีที่ 6 และต่อมาคงเหลือเตรียมประถม ถึงชั้นประถมปีที่ 6 และต่อมาเหลือเพียงชั้นเตรียมประถม ถึงประถมปีที่ 4 ความแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 ต่อมาปี พ.ศ. 2494 กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับองค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติได้จัดตั้งองค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา จึงได้รับงบประมาณให้จัดสร้างอาคารเรียนถาวรโดยตัดแปลงศาลาการเปรียญที่อาศัยเรียนอยู่เดิม ปรับปรุงก่อสร้างเป็นอาคารเรียนตามรูปแบบขององค์การปรับปรุงการศึกษาฉะเชิงเทรา นอกจากนี้ได้จัดสร้างหอประชุมอีกด้วย ในด้านวิชาการได้จัดชั้นเด็กเล็กเพิ่มขึ้นเป็นครั้งแรกและเปิดสอนชั้นประถมศึกษาสามัญ ชั้น ป.5 ถึงชั้น ป.7 ต่อมาเมื่อองค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาฉะเชิงเทราสิ้นสุดลงตามสัญญา เมื่อปลายปี 2502 โรงเรียนก็ได้จัดทำเข้าอยู่โครงการปรับปรุงของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการต่อ

พ.ศ. 2509 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินมาบำเพ็ญพระราชกุศลวันวิสาขบูชาที่วัดโสธรรวามารวิหาร หลวงพ่อเจ้าคุณพระเทพคุณาธารได้ขอพระราชทานพระราชวโรกาสถวายพระพร ถวายรายงานต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เพื่อทรงทราบถึงความดำริที่จะสร้างอาคารเรียนโรงเรียนวัดโสธรขึ้นมาใหม่เป็นอาคารทรงไทย ตึก 3 ชั้น ขนาดกว้าง 10 เมตร ยาว 80 เมตรจำนวน 30 ห้องเรียน รับนักเรียนได้ประมาณ 1,200 คน ในที่ดินของทางวัดพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีกระแสพระราชดำริให้เห็นพ้องด้วย และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเงินทุนเริ่มก่อสร้างอาคารเรียนไว้เป็นเงิน 95,921 บาท

หลวงพ่อเจ้าคุณพระเทพคุณาธาร ได้เริ่มสร้างอาคารเรียนโรงเรียนวัดโสธรเมื่อเดือนสิงหาคม 2510 ทางด้านตะวันตก ในที่ดินของวัดเป็นเนื้อที่ประมาณ 38 ไร่ เป็นรูปทรงไทย จำนวน 30 ห้อง และห้องพิเศษอื่น ๆ และห้องสุขาทุกชั้นของอาคารหลังคามีสื่อฟ้าใบระกาและหน้าบัน มี พระบรมมาภิไธยย่อ ภ.ป.ร. ทาสีทั้งหลัง ใต้พื้นอาคารชั้นล่างสุดเป็นที่เก็บน้ำฝนลึก 3 เมตร จุน้ำฝนได้ 2,400,000 ลิตร

รวมค่าก่อสร้างทั้งสิ้น 10,788,744 บาท เงินค่าก่อสร้างนี้นอกจากได้มาจากทุนเริ่มแรกที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานไว้แล้ว เป็นเงินที่มีผู้มีจิตศรัทธาบริจาค และรวมกับรายได้อื่น ๆ ของทางวัด

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดงานนมัสการหลวงปู่พุทธโสธรประจำปี 2512 และทรงเปิดอาคารเรียนแห่งนี้ เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2512 และได้พระราชทานนามโรงเรียนแห่งนี้ว่า "โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร" ตามหนังสือราชเลขาธิการที่ รล 002/3148 ลงวันที่ 7 ตุลาคม 2511

ต่อมา พ.ศ. 2523 โรงเรียนวัดโสธรวรารามวรวิหาร ได้โอนจากกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปขึ้นกับสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติและได้โอนครุฑลวดจันทน์พยับสีนต่าง ๆ เป็นของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติขึ้นตรงกับสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

โรงเรียนวัดโพธาราม (วัดโพธิ์)⁴

โรงเรียนประชาบาลแห่งนี้จัดตั้งขึ้นเมื่อ 12 มิถุนายน 2465 โดยอาศัยศาลาการเปรียญของวัด ทาการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จนถึง พ.ศ. 2480

ต่อมาเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2481 นางจืด น้อยใจบุญ ได้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์สร้างอาคารเรียนชั้น 1 หลัง ตามแบบ ป.2 มุขข้าง ของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น 6 ห้องเรียน ขนาด 9.50x26 เมตร มีมุขข้างกว้าง 5 เมตร ยาว 10 เมตร ค่าก่อสร้าง 12,476.85 บาท สร้างเสร็จเมื่อ 22 สิงหาคม 2482 ได้กระทำพิธีเปิดป้ายอาคารเรียน เมื่อ 19 เมษายน 2483 โดยพลเรือโทหลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ กมลนาวัน) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และทางราชการได้ขอพระราชทาน

⁴จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนวัดโพธาราม ปีการศึกษา 2532.

พระบรมรูปหล่อของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 มาประดิษฐานไว้ประจำโรงเรียนนี้ เมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2483

ต่อมา ปี 2494 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับปรุงการศึกษา เพื่อทดลองการสอนแผนใหม่ โรงเรียนวัดโพธาราม แห่งนี้ก็ได้รับเลือกเข้าเป็นโรงเรียนในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา ด้วย

เมื่อ พ.ศ. 2498 โรงเรียนได้รับงบประมาณจากโครงการฯ เป็นจำนวนเงิน 30,000 บาท เพื่อทาสีอาคารเรียนทั้งหลัง และได้รับเงินจากกองทุนสมทบระหว่างประเทศ อีก 10,000 บาท เพื่อจัดห้องสมุด ชื่อตู้ โต๊ะ สำหรับโรงเรียน

เมื่อ พ.ศ. 2504 ทางราชการได้อนุญาตให้โรงเรียนขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมีห้องเรียนเพียง 6 ห้องเรียน จึงไม่พอจำเป็นต้องอาศัยโรงเรียนปริยัติธรรมของวัด อีก 1 หลังเป็นที่เรียน ดังนั้นทางราชการเจ้าอาวาส ผู้อุปการะโรงเรียน ตลอดจนคณะครู และกรรมการศึกษา กรรมการวัดต่างเห็นพ้องต้องกันว่าควรจัดสร้างอาคารเรียนใหม่ เพื่อให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน

จึงเริ่มสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ เมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2512 เป็นตึก 2 ชั้น แบบตัวอาคารกว้าง 6 เมตร ยาว 36 เมตร มีมุขข้างกว้าง 2.50 เมตร ยาว 6 เมตร มี 8 ห้องเรียน เมื่อวันที่ 16 มกราคม 2513 ฯพณฯจอมพลถนอม กิตติขจร นายกรัฐมนตรี เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ สร้างเสร็จเป็นอาคารเรียน เมื่อ 22 ตุลาคม 2513

เมื่อ 21 พฤศจิกายน 2514 ทางราชการได้ทำพิธีมอบ และเปิดป้ายอาคารเรียน โดยมีประธานมูลนิธิการศึกษามิตรภาพไทย-อเมริกัน พลโทสายหยุด เกิดผล ประธานฝ่ายไทย พลอากาศตรีหลุยส์ที่ไซท์ ประธานฝ่ายอเมริกัน นายจาด อูร์สยะนันท์ ผู้ว่าราชการจังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นผู้รับมอบ และได้ขนานนามโรงเรียนนี้ใหม่ว่า "โรงเรียนวัดโพธาราม (จี๊ด น้อยาจุฑารุ่ง) มิตรภาพที่ 62"

โรงเรียนวัดท่าอิฐ⁵

โรงเรียนวัดท่าอิฐตั้งขึ้นเมื่อ 11 พฤศจิกายน 2473 ชื่อว่า "โรงเรียน
 ประชาบาลตำบลบางพระ 2 (วัดท่าอิฐ)" หลวงสรรค์ ประศาสน์ นายอำเภอเมือง
 ฉะเชิงเทรา จัดตั้งตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 จัดการสอนตาม
 ประมวลการสอนของกระทรวงศึกษาธิการ สถานที่เรียนใช้ศาลาการเปรียญเป็นที่เรียน

ปี พ.ศ. 2488 พระครูเล็ก วิรศิษย์ เจ้าอาวาสร่วมกับคณะครู และประชาชน
 เตรียมการปลูกสร้างอาคารเรียนในบริเวณที่ดินของวัดด้านเหนือ เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่
 1 งาน 18 ตารางวา กว้าง 18 วา ยาว 51 วา โดยมีผู้บริจาค เสาเหลี่ยมบ้าง
 ชู้ง้าง เรือนไทยโบราณบ้าง รวมกับไม้เบญจพรรณประเภทเนื้อแข็ง ต้องไปชักลากมา
 เลื่อยเป็นกระดานเอง เมื่อเริ่มวางผังเทศอนกริต ท่านพระครูเล็กก็เริ่มอาพาธด้วยโรค
 ใช้ป่าเนื่องจากได้รับเชื้อจากการไปชักลากไม้ที่ ต.บางสะเทร์ อ.สัตหีบ และได้มรณภาพ
 ลงในเวลาต่อมาการปลูกสร้างจึงชงักไปชั่วขณะหนึ่ง

ระยะหลัง พ.ศ. 2489 พระครูจัน ดิสสโรตติ ได้เป็นเจ้าอาวาสองค์ต่อมา จึง
 รับงานปลูกสร้างต่อ เป็นอาคารไม้ 2 ชั้น 6 ห้องเรียน หลังคามุงกระเบื้อง มีมุขกลาง
 และเริ่มใช้เป็นสถานศึกษาเมื่อวันที่ 19 กันยายน 2489 ได้ชื่อว่า "โรงเรียนประชาบาล
 ตำบลบางพระ 2 (วิรศิษย์วิทยาคารวัดไชยภูมิธาราม)"

ปี พ.ศ. 2494 โรงเรียนได้รับเลือกอยู่ในข่ายปรับปรุงขององค์การปรับปรุง
 ส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา องค์การได้ซ่อมอาคารใหม่ เป็นจำนวนเงิน 9,415
 บาท พระครูจัน ทาสีภายนอกตัวอาคารให้อีก 1,300 บาท เสร็จเมื่อ 4 กุมภาพันธ์ 2496
 ในระหว่างนี้มีผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ได้มาแนะนำและควบคุม
 การสอนให้ดำเนินไปตามโครงการฯ มีแขกมาดูการสอนแบบใหม่อยู่เสมอ ๆ ซึ่งเป็นระยะ
 เวลาที่ครูต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา มีนักเรียนน้อยกว่าคน ครู 8 คน

⁵จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนวัดไชยภูมิธาราม (ท่าอิฐ) เล่ม
 ปการศึกษา 2531-2532, นายสุนทร ปัญญาชีวะ ผู้บันทึก.

ต่อมาคณะกรรมการโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา ตกลงให้รื้ออาคารเรียนหลังเก่าและให้สร้างใหม่เพราะอาคารเดิมชำรุดเกรงจะเกิดอันตราย มีการประมูลสร้างในวงเงิน 100,000 บาท รวมกับวัสดุเก่าที่รื้อลง ช่างสถาปนิกขององค์การ ออกแบบอาคารพิเศษ เป็นรูปอักษร "L" ทาสีเฉพาะด้านนอก เรียบร้อยเมื่อ 31 ธันวาคม 2498 ใช้เป็นสถานศึกษาตั้งแต่วันที่ พ.ศ. 2499 เป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2514 ทางราชการจัดสรรงบประมาณสร้างอาคารหลังใหม่ในวงเงิน 120,000 บาท เป็นแบบ ป.2ข. มี 3 ห้องเรียน ใช้เป็นอาคารเรียนเมื่อ 11 ธันวาคม 2514 เป็นต้นมา

ปี พ.ศ. 2519 อาคารเรียน แบบ "L" ชำรุด โดยมติที่ประชุมสภาตำบล ให้รื้อซ่อมสร้างเสียใหม่ จากแบบ "L" รื้อซ่อมใหม่เป็น "I" โดยใช้เงินผันจำนวน 88,710 บาท เริ่มลงมือรื้อเมื่อ 21 เมษายน 2519 สร้างเสร็จ 25 มิถุนายน 2519 ใช้เป็นสถานศึกษาตั้งแต่นั้นมา

โรงเรียนพรหมานุเคราะห์⁶

โรงเรียนพรหมานุเคราะห์ตั้งอยู่ในที่สงวนของกรมประชาสัมพันธ์ เขตนิคมสร้างตนเอง บางปะกง เดิมชื่อโรงเรียนประชาบาลตำบลบางปะกง 8 (นิคมกสิกรบางปะกง) ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2490 เป็นโรงเรียนประเภทนายอำเภอจัดตั้งด้วยการริเริ่มของนายยอด เอกสิทธิ์ ผู้ปกครอง นิคมกสิกรบางปะกงสมัยนั้นโดยได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการอำเภอ และคณะกรรมการจังหวัดร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ สร้างอาคารเรียนชั่วคราว 1 หลัง 3 ห้อง หลังคามุงจาก เปิดทำการสอน ชั้นเตรียมประถม และชั้นประถมปีที่ 1 มีนายสุรจ ศิริพิพัฒน์ เป็นครูใหญ่ ในปี พ.ศ. 2492 นายอำเภอยุบโรงเรียนบ้านท่าข้าม โรงเรียนจึงเปลี่ยนชื่อใหม่ให้เหมาะสมกับสถานการณ์คือ "โรงเรียนประชาบาลตำบลบางปะกง 7"

⁶จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนพรหมานุเคราะห์ นายนิพนธ์ ยืนยง, ครูใหญ่ ผู้บันทึก.

ปี พ.ศ. 2493 ได้งบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ จัดสร้างอาคารเรียนแบบ บ.มาลากุล และย้ายนักเรียนจากอาคารเรียนชั่วคราวไปเรียนอาคารหลังใหม่ เมื่อ 3 พฤษภาคม 2493

ปี พ.ศ. 2494 ทางราชการได้ทำพิธีเปิดป้ายนามโรงเรียนใหม่เป็น "โรงเรียนพรหมานุเคราะห์" โดยมีนายมังกร พรหมโยธี รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการสมัยนั้นเป็นประธาน

ปี พ.ศ. 2494 ทางจังหวัดได้กำหนดให้โรงเรียนพรหมานุเคราะห์เป็นโรงเรียนอยู่ในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาของจังหวัด ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติตลอดมา

ปี พ.ศ. 2496 ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณให้สร้างอาคารเรียนเพิ่มอีก 1 หลัง มี 12 ห้องเรียน เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ปี พ.ศ. 2497 ทางราชการได้จัดสรรงบประมาณ สร้างโรงฝึกงานชาย 1 หลัง โรงฝึกงานหญิง 1 หลัง อาคารเกษตร 1 หลัง บ้านพักครู 1 หลัง บ้านพักภารโรง 1 หลัง

ปัจจุบันจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2521 เปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็กถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนแบบ 3 ภาคเรียน

โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมใต้⁷

โรงเรียนเทศบาลวัดแหลมใต้ ได้ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2461 โดยพระครูสุตาลงกต เจ้าอาวาสวัดแหลมใต้ โดยใช้ศาลาการเปรียญเป็นสถานที่เรียน มี 4 ห้อง เปิดสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-4 เป็นโรงเรียนประจำอำเภอ เมื่อปี พ.ศ. 2472 ต่อมา พ.ศ. 2479 ท่านพระครูสุนทร สมาจาร เจ้าอาวาสองค์ต่อมาได้ขอรับบริจาคเงินจากผู้มีจิตศรัทธาได้

⁷จากสมุดหมายเหตุประจำวัน, โรงเรียนเทศบาล สุนทร เล่ม 2
ประจำปีการศึกษา 2532.

4,800 บาท ได้เงินสมทบจากทางราชการอีก 500 บาท สร้างอาคารเรียน และในปี
 เองได้โอนมาสังกัดเทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เป็นโรงเรียนเทศบาล ชื่อ "โรงเรียน
 เทศบาล (สุด สุนทร)" ต่อมาเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2487 ได้โอนกลับไปอยู่กระทรวง
 ศึกษาธิการอีก และปี 2488 ก็ได้โอนกลับมาสังกัดเทศบาลอีกครั้งหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2494
 ทางราชการได้คัดเลือกโรงเรียนเข้าเป็นโรงเรียนทดลองปรับปรุงการศึกษาของจังหวัด
 ฉะเชิงเทรา และทางราชการได้จัดสรรงบประมาณให้ต่อเติมอาคารเรียนอีก 4 ห้อง
 เป็นเงิน 100,000 บาท ในปี พ.ศ. 2504 ได้ขยายการศึกษาจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7
 ตามแผนการศึกษาชาติ 2503

เนื่องจากโรงเรียนนี้เป็นโรงเรียนเก่าแก่ ทางเทศบาลจึงดำริที่จะปลูกสร้าง
 อาคารเรียนหลังใหม่ขึ้นโดยได้หารือกับเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2522
 ได้ดำเนินการก่อสร้างอาคารเรียนเป็นตึก 3 ชั้น สิ้นงบประมาณ 4,622,500 บาท
 านที่ดินของวัด ซึ่งได้รับอนุเคราะห์จากทางวัดและคณะกรรมการวัด ขณะนี้โรงเรียน
 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กก่อนวัยเรียน จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งหมด 13 ห้องเรียน
 ครูประจำการ 22 คน นักเรียน 342 คน

โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไช⁸

โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไช เปิดทำการสอนเมื่อ 22 มิถุนายน 2482 เป็น
 โรงเรียนประเภทนายอำเภอจัดตั้งตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา อาศัยศาลาการเปรียญ
 วัดประตุน้ำท่าไชเป็นสถานที่เรียน เปิดทำการสอนครั้งแรกตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มี
 นักเรียนทั้งหมด 80 คน ครู 2 คน ต่อมาการศึกษาเจริญก้าวหน้าจึงมีครูและนักเรียน
 เพิ่มขึ้นตามลำดับ

วันที่ 23 กุมภาพันธ์ 2494 นายโธมัส วิลสัน ประธานผู้เชี่ยวชาญฝ่ายต่าง
 ประเทศ องค์การยูนิเซฟ ร่วมกับนายอภัย จันทวิมล ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายไทย พร้อมด้วยคณะ

⁸จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนวัดประตุน้ำท่าไช ปีการศึกษา 2532.

ได้เลือกโรงเรียนนี้ให้อยู่ในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาจะ เชียง เทรา

ต่อมาโรงเรียนมีความเจริญ การศึกษาขยายตัวขึ้นอย่างรวดเร็ว คณะกรรมการปรับปรุงการศึกษา จึงได้ของบประมาณจากกระทรวงศึกษาธิการ 120,000 บาท รวมกับทางวัดให้ศาลาการเปรียญ 1 หลัง รื้อมาปลูกเป็นอาคารเรียน แบบ 003 เปิดใช้เมื่อ 26 กันยายน 2495

ต่อมานักเรียนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ห้องเรียนไม่พอ ทางราชการได้งบประมาณสร้างอาคารเรียนใหม่อีก 1 หลัง ซึ่งเป็นของยูเนสโก เปิดใช้เป็นอาคารเรียนเมื่อ 31 ธันวาคม 2497

พ.ศ.2509 อาคารเรียนหลังเดิมที่สร้างเมื่อ พ.ศ.2495 ชำรุด คณะกรรมการโรงเรียนวัดพระคูน้ำท่าไข่ ร่วมกับเจ้าอาวาส จัดหาเงินสมทบทุนจากผู้ที่มีจิตศรัทธาสร้างอาคารเรียนใหม่ มี 12 ห้องเรียน ห้องพยาบาล 2 ห้อง แล้วเสร็จใช้เป็นสถานที่เรียนเมื่อ 1 สิงหาคม 2511 และ คุณเสนีย์ ชัยวัฒน์ สร้างเสาชิงเหล็ก สูง 9 เมตร มีแท่น 3 ชั้น มอบให้โรงเรียนเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2511 ด้วย

พ.ศ.2514 ได้งบประมาณ สร้างโรงอาหาร แบบ 312 1 หลัง

พ.ศ.2515 ได้งบประมาณ สร้างส้วมแบบ 401 1 หลัง

พ.ศ.2516 ได้งบประมาณ สร้างบ้านพักภารโรง 1 หลัง

พ.ศ.2519 ได้เงินจากโครงการเงินผัน ต่อเติมโรงอาหาร และได้

งบประมาณต่อเติมอาคารเรียน 2 ห้องเรียน

พ.ศ.2525 ได้งบประมาณ สร้างอาคารเรียนแบบ ป.1 ข. 3 ห้องเรียน และ คณะครูร่วมกับกรรมการศึกษาจัดทอดผ้าป่าสามัคคี สร้างรั้วโรงเรียนด้านหน้าก่อนอริบล็อค ด้านหลัง เป็นรั้วลาดหนามและสังกะสี สร้างเมื่อมิถุนายน 2526

โรงเรียนวัดแหลมบน (สายชล ๗ รั้งที่)⁹

โรงเรียนวัดแหลมบน ได้ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 30 เดือนมิถุนายน พ.ศ.2481 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเตรียม (ชั้นมูล) ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีพระครูอิน อินทโชโต อดีตเจ้าอาวาสวัดแหลมบน ร่วมกับนายสอน เกตตะโกมล ธรรมการอำเภอเมือง ฉะเชิงเทรา เป็นผู้จัดตั้งขึ้น และอาศัยศาลาการเปรียญของวัดเป็นสถานที่เล่าเรียนมาพลางก่อน มีนายสุภาพ เกตุไชย เป็นครูใหญ่ ครั้นต่อมา ในเดือน กรกฎาคม พ.ศ.2482 นายประคัม โล่ห์ทอง นายสอน เกตตะโกมล และท่านพระครู อินอินทโชโต ได้ปรึกษารื้อกันถึงเรื่องการก่อสร้างอาคารเรียนเป็นแบบเอกเทศทุกฝ่ายเห็นชอบด้วย จึงสร้างอาคารแบบ ป. 2 เป็นอาคารเรียน 2 ชั้น มี 6 ห้องเรียนกับ 2 มุข อาคารเรียนยาว 24 เมตร กว้าง 8.50 เมตร ก่อสร้างเฉพาะชั้นบนก่อน กับมุขอีก 1 ห้อง เสียค่าก่อสร้างไป 3,300 บาท และในเดือนมิถุนายน 2483 ท่านพระครูอิน อินทโชโต ได้จัดพิธีเปิดป้ายนามโรงเรียน โดยมีเจ้าคณะจังหวัดฉะเชิงเทรา พระพุทธิรังษี เป็นประธาน

ในปี พ.ศ.2494 ยูเนสโก ได้เข้ามามีบทบาทในการปรับปรุงการศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา หน่วยงานตั้งอยู่ตรงท่าแพขนานยนต์ เรียกชื่อว่า "องค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา" ได้จัดงบประมาณให้โรงเรียนเป็นจำนวนเงิน 5,800 บาท เป็นค่าต่อเติมอาคารเรียนชั้นล่าง ที่ค้างการก่อสร้างอยู่ให้เสร็จตามรูปแบบ โรงเรียนวัดแหลมบน เป็นโรงเรียนหนึ่งในจำนวนหลาย ๆ โรงเรียนที่อยู่ภายใต้ของการปรับปรุงด้านการเรียนการสอน ซึ่งสมัยนั้นคนส่วนใหญ่มักเรียกกันว่า การเรียนการสอนแผนใหม่ มีคณะวิทยากรพร้อมทั้งผู้เชี่ยวชาญต่างประเทศมาดูแลติดตามผลอยู่เป็นประจำ โรงเรียนวัดแหลมบนได้เริ่มเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตามลำดับ

ปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เวลาหลักสูตรประถมศึกษา ปี พ.ศ.2521

⁹จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนวัดแหลมบน สายชล ๗ รั้งที่ ปีการศึกษา 2532, นายนพพร วิบูลย์วงศ์, ครูใหญ่ ผู้บันทึก.

โรงเรียนวัดสัมปทวน¹⁰

โรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้วพุทธนิยาคาร) สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2464 เดิมยังไม่มีอาคารเรียนเป็นเอกเทศ ต้องอาศัยศาลาการเปรียญของวัดสัมปทวนเป็นที่เรียน มีพระใบฎีกาชุ่มฮั่ว ธรรมสละ เป็นครูใหญ่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2473 นายนิทัศน์ จารุวัฒน์ ได้มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่แทนพระครูฎีกาชุ่มฮั่ว ธรรมสละ และในปี พ.ศ. 2494 โรงเรียนนี้ก็ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนทดลองการศึกษาแผนใหม่ของจังหวัดฉะเชิงเทราโดยได้รับความช่วยเหลือจากยูเนสโก ให้โรงเรียนอยู่ในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษานับว่าโรงเรียนได้รับเกียรติอย่างมาก

ต่อมา พ.ศ. 2496 โรงเรียนจึงได้รับเงินก่อสร้างเป็นอาคารถาวรแบบพิเศษ 9 ห้องเรียน จากโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา ฉะเชิงเทรา

พ.ศ. 2519 ใช้งบประมาณ 89,000 บาท สร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมอีกหลังหนึ่ง จำนวน 3 ห้องเรียน เป็นแบบ บ. 1 ข.

พ.ศ. 2528 ใช้งบประมาณ 915,000 บาท สร้างอาคารเรียนหลังใหม่ขึ้นทดแทนหลังเก่าที่สร้างเมื่อ พ.ศ. 2496 ซึ่งชำรุด อาคารเรียนหลังใหม่ที่สร้างขึ้นนี้เป็นแบบ สปช. 105/2526 มีห้องเรียน ต่อเติมชั้นล่าง 3 ห้องเรียน รวมเป็น 7 ห้องเรียน

การเรียนการสอนใช้หลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 นอกจากนั้นโรงเรียนยังยึดมั่นในการให้บริการแก่ชุมชนให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในทุกด้าน เช่น ด้านการศึกษา ข่าวสาร การให้ความร่วมมือในการปลูกฝังวินัยที่ดีงาม สนับสนุนให้เกิดสัมพันธ์ภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

รายชื่อผู้ดำรงตำแหน่งครูใหญ่

1. พระใบฎีกาชุ่มฮั่ว ธรรมสละ	พ.ศ. 2464 - 2473
2. นายนิทัศน์ จารุวัฒน์	พ.ศ. 2473 - 2504

¹⁰จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนวัดสัมปทวน (บางแก้วพุทธนิยาคาร) ปีการศึกษา 2532.

3. นายวิสุทธิ์ สุขมาลี	พ.ศ. 2504 - 2508
4. นายบุญไชย วัฒนา	พ.ศ. 2508 - 2528
5. นายโกวิท ฐินถาวร	พ.ศ. 2528 - 2530
6. นายวัชรินทร์ แสงหิรัญ	พ.ศ. 2530 - ปัจจุบัน

โรงเรียนวัดจุกเจด (สมณราชฎีร์วิทยาการ)¹¹

จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 เมษายน 2471 เป็นโรงเรียนประชาบาลประเภท นายอำเภอจัดตั้ง เดิมอาศัยศาลาการเปรียญของวัดจุกเจดเป็นสถานที่เล่าเรียน ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 ตำบลคลองจุกเจด อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็ก เล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำหรับชั้นเด็กเล็กเปิดสอนเมื่อปีการศึกษา 2511 ตามโครงการ Head start ของการฝึกหัดครูชนบท วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา

ต่อมาพระครู สรณภาพวิมุตติ (แฉ่ง) เจ้าอาวาสได้เริ่มสร้างอาคารเรียน เป็นเอกเทศขึ้นตามแบบ บ.2 ของกระทรวงศึกษาธิการ ส่องชั้นหกห้องเรียนสร้างเสร็จ เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. 2490

พ.ศ.2494 นายอภัย จันทวิมล อธิบดีกรมพลศึกษา และรองอธิบดีกรมสามัญ ศึกษา ประธานองค์การส่งเสริมการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา พร้อมด้วยนายโธมัส วิลสัน ผู้เชี่ยวชาญฝ่ายต่างประเทศ นายสุบิน พิมพ์ะจันทร์ ศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้มาดูโรงเรียน และลงมติเลือกโรงเรียนเป็นโรงเรียนทดลองส่งเสริมการศึกษาของ องค์การยูเนสโก ซึ่งจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นที่ตั้งโครงการเรียกว่า "โครงการปรับปรุง ส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา"

ต่อมาเดือนมีนาคม พ.ศ.2499 นายเสรี สุนทรวิทย์ ครูใหญ่ได้เรียกประชุม กรรมการโรงเรียน เพื่อริเริ่มก่อสร้างโรงเรียนมัธยมสามัญอีก 1 หลัง มีนายสว่าง

¹¹จากสมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนวัดจุกเจด (สมณราชฎีร์วิทยาการ) ประจำปีการศึกษา 2532.

มาลารักษ์ ศึกษาธิการอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา พร้อมด้วยครูใหญ่ติดต่อขอที่ดินจาก นายจามง รอดเดี่ยวเจริญ จำนวน 2 ไร่ 2 งาน 82 ตารางวา รวมกับที่ดินของวัดอีก 6 ไร่เศษ ทําการก่อสร้างโดยบอกบุญชาวบ้านและได้เงินจากกระทรวงศึกษาธิการร่วม อีก 80,000 บาท เป็นอาคารแบบ 003 ในางเงิน 130,000 บาท เปิดทําการสอน เมื่อ 12 มิถุนายน 2501 ขยายชั้นมัธยมปีที่ 1

ต่อมาทางราชการได้ประกาศขยายการศึกษาภาคบังคับถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 เมื่อ พ.ศ. 2506 จึงยุบชั้นมัธยมเสีย

ปัจจุบันเปิดสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครู อาจารย์ 21 คน นักการภารโรง 2 คน

โรงเรียนวัดเทพนิมิตร¹²

โรงเรียนวัดเทพนิมิตร เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา ตั้งอยู่ที่หมู่ 14 ตำบลท่าไข่ อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา

โรงเรียนวัดเทพนิมิตร เปิดทําการสอนครั้งแรกที่ศาลาการเปรียญวัดเทพนิมิตร เมื่อปี พ.ศ. 2454 มีอาจารย์ผัน ศิริพรรค เป็นครูใหญ่คนแรก ต่อมาโรงเรียนได้โอนไป สังกัดเทศบาล ชื่อ "โรงเรียนเทศบาล 2 วัดเทพนิมิตร" ทําการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภายหลังได้ย้ายที่เรียนจากศาลาการเปรียญ มาเรียนที่โรงเรียนสอน นักรธรรม แต่เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนเพิ่มขึ้นจึงทําให้สถานที่เรียนคับแคบ พระครูธรรม- สารวิจิตร เจ้าอาวาสวัดเทพนิมิตร ขณะนั้นได้สร้างอาคารเรียนขึ้น 2 หลัง ติดทำนํ้าของวัด นักเรียนยังคงเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จนต้องใช้กุฏิพระที่ว่างอยู่เป็นที่เรียนชั่วคราว ครั้นเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2493 โรงเรียนได้ย้ายสังกัดมาอยู่กรมสามัญ กระทรวงศึกษาธิการ

¹²จากแผนการปฏิบัติงาน โรงเรียนวัดเทพนิมิตร, ปีการศึกษา 2530, สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา.

ต่อมาโรงเรียนได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนทดลองและปรับปรุงการศึกษ อันเป็นโครงการของกระทรวงศึกษาธิการร่วมกับยูเนสโก แห่งองค์การสหประชาชาติ แต่ อยู่ในความควบคุมดูแลขององค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาจะเชิงเทรา มีนายอภัย จันทวิมล เป็นประธานฝ่ายไทย นายโทมัส วิลสัน เป็นประธานฝ่ายยูเนสโก กิจการ ของโรงเรียนสมัยนั้นเจริญก้าวหน้ามาก

จากผลของการที่โรงเรียนเป็นโรงเรียนในโครงการ จึงได้งบประมาณจาก องค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาจะเชิงเทรา ให้สร้างอาคารเรียนใหม่โดยย้ายจากที่ เดิมมาอยู่ที่ดินของวัดด้านหลัง มีเนื้อที่ 5 ไร่ 2 งาน โดยใช้เงินในการก่อสร้าง 300,000 บาท เริ่มก่อสร้างเมื่อ 20 ธันวาคม 2497

ทางโรงเรียนได้รับการยกฐานะ ให้เปิดทำการสอนแผนกมัธยมศึกษาเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม 2497 นับว่าเป็นโรงเรียนประถมศึกษาแห่งแรกที่เปิดทำการสอนถึงชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 มีนักเรียน 40 คน หญิง 15 คน ชาย 25 คน

ปี พ.ศ. 2499 ได้รับงบประมาณ 250,000 ก่อสร้างต่อเติมอาคารเรียน 003 ไปทางตะวันตก ได้ห้องเรียนเพิ่ม 7 ห้องเรียน ได้อาคารประกอบอีก 4 หลัง เป็น อาคารศิลปะ เกษตร การเรือน การช่างไม้ ในขณะที่ทางโรงเรียนมีความก้าวหน้า ทางวิชาการมาก มีโรงเรียนทั่วประเทศและชาวต่างประเทศเข้าชมกิจการของโรงเรียน อยู่เสมอ ๆ ถึงแม้ว่าโครงการนี้จะสิ้นสุดลงไปแล้วก็ตาม ก็ยังมีคนนิยมมาขอเข้าชมงาน ของโรงเรียนเสมอ

ปี พ.ศ. 2508 โรงเรียนได้งบประมาณอีก 105,000 บาท ต่อเติมอาคาร 003 หลังเดิม ไปทางสุสาน สร้างเสร็จใช้เรียนเมื่อ 1 กันยายน 2509 รวมอาคาร หลังนี้มีห้องเรียน 17 ห้องเรียน ห้องประชุม 1 หลัง

1 ตุลาคม 2509 โรงเรียนได้ออนส่งกักตมอยู่องค์การบริหารส่วนจังหวัด จะเชิงเทรา โรงเรียนได้งบประมาณสร้างอาคารเรียนใหม่อีก 1 หลัง เป็นแบบ 015 เป็นอาคารเรียน 2 ชั้น เริ่มสร้างชั้นบน 4 ห้องเรียน ใช้งบประมาณ 200,000 บาท ปี 2515 ได้งบประมาณก่อสร้างเพิ่มเติมชั้นล่าง 4 ห้องเรียน พร้อม ทาสี ใช้งบประมาณ 220,000 บาท

ปี 2526 โรงเรียนได้รับงบประมาณ สร้างอาคารเอนกประสงค์ 1 หลัง
ขนาด 20x10 เมตร ราคาก่อสร้าง 335,000 บาท ลงมือก่อสร้างเมื่อ 10 ตุลาคม
2526 เสร็จเมื่อ 25 มกราคม 2527 เริ่มใช้เมื่อเปิดภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2527
ปัจจุบันโรงเรียนเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มี 18
ห้องเรียน

โรงเรียนวัดแจ้ง (เจียมประชานุกูล)¹³

โรงเรียนวัดแจ้ง เป็นโรงเรียนประชาบาลตำบลบางคล้า ประเภท
นายอำเภอจัดตั้ง โดยเรียกว่า "โรงเรียนประชาบาลวัดแจ้ง" เปิดทำการสอนเมื่อวันที่
1 มิถุนายน 2465 ใช้ศาลาการเปรียญวัดแจ้งเป็นสถานที่เรียน เปิดทำการสอนตั้งแต่
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 3 พ.ศ.2475 หลวงประสิทธิ์นิกรกรม นายอำเภอบางคล้าได้
เรียกรายเงินจากประชาชนเพื่อก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ตามแบบ ก. ของกระทรวง
ศึกษาธิการ เริ่มลงมือสร้างและเสร็จเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2477 แต่ยังไม่มีการ
ปี พ.ศ.2478 ขุนแพทย์ไพฑูริย์ กับนายสอน เกตุโกมล ได้ร่วมมือกันฝึกนักเรียนแสดง
ละคร สร้างโต๊ะม้านั่งได้ 100 ชุด และมีผู้บริจาคเงินซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพิ่มเติมทำพิธีเปิด
ป้ายโรงเรียน และขนานนามโรงเรียนว่า "โรงเรียนประชาบาลตำบลบางคล้า (เจียม
อ้อประชานุกูล)" ต่อมารัฐบาลยกฐานะตำบลบางคล้าเป็นเทศบาลตำบลบางคล้า จึงโอน
โรงเรียนประชาบาลตำบลบางคล้า เป็นโรงเรียนเทศบาล 1 วัดแจ้ง เมื่อวันที่ 26
ธันวาคม 2481

พ.ศ.2484 สร้างอาคารเรียนหลังใหม่ สำหรับชั้นมูล โดยเงินช่วยเหลือของ
เทศบาล

ในปี พ.ศ.2494 กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับองค์การยูเนสโกได้ขยายชั้นมัธยม

¹³สมุดหมายเหตุรายวัน, โรงเรียนเทศบาลวัดแจ้ง ปีการศึกษา 2532,
นายทวี นาคะกุล, ครูใหญ่ ผู้บันทึก.

ค้นไปตามอำเภอต่าง ๆ จึงอาศัยอาคารสำหรับชั้นมูลเป็นที่เรียนโดยใช้ชื่อว่า "โรงเรียนบางคล้า" เป็นโรงเรียนทดลองและเรียกว่า "มัธยมแผนใหม่" และในปีนี้อเองทางองค์การได้จัดสรรเงินให้ปลูกสร้างโรงฝึกงาน

ในปี พ.ศ. 2495 กระทรวงจัดสรรงบประมาณให้สร้างอาคารเรียนเป็นอาคาร 2 ชั้น รวมทั้งโต๊ะ ม้านั่ง และเครื่องมือเครื่องใช้ บริษัทเซลท์ให้เครื่องกำเนิดไฟฟ้า พร้อมทั้งให้เครื่องจักรงานการเรียน ช่างไม้ ช่างโลหะ เป็นต้น ในปี 2500 ได้รวมโรงเรียนบางคล้าและโรงเรียนวัดแจ้งเป็นโรงเรียนเดียวกันใช้ชื่อว่า "โรงเรียนบางคล้าวัดแจ้ง" เปิดสอนทั้งฝ่ายประถมและมัธยม และในปี พ.ศ. 2506 ได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเทศบาล 1 วัดแจ้ง

ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รวม 2 ห้องเรียน ครูอาจารย์ 20 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน นักเรียน 344 คน (ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2534) จัดการเรียนการสอนแบบ 3 ภาคเรียน

โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สังขุทศ)¹⁴

โรงเรียนวัดท่าเกวียน เป็นโรงเรียนประชาบาลประเภทนายอำเภอจัดตั้งเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2465 โดยมีพระเอี่ยม ไทยสมบูรณ์ พร้อมด้วยญาติโยมชาวตลาดท่าเกวียนเป็นผู้ริเริ่ม เดิมชื่อ "โรงเรียนประชาบาลตำบลท่าถ่าน 1" (วัดท่าเกวียน) ครั้งแรกอาศัยศาลาการเปรียญของวัดท่าเกวียนเป็นสถานที่จัดการเรียนการสอน และมีพระเอี่ยม ไทยสมบูรณ์ เป็นครูใหญ่คนแรก เปิดสอนตั้งแต่ชั้นมูลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พ.ศ. 2482 ทางราชการอนุมัติงบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนเอกเทศถาวรไว้ แต่ยังไม่ทันเสร็จก็ถูกพายุพัดพังเสียหายทั้งหลัง จึงต้องอาศัยศาลาการเปรียญตามเดิม

¹⁴ สมุดหมายเหตุร้ายวัน, โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สังขุทศ) เดือนพฤศจิกายน 2531, นายทวี เปรมปรีดี อาจารย์ใหญ่ ผู้บันทึก.

พ.ศ. 2485 หลวงพ่อจันทร์ (ท่านเจ้าคุณพระอัครสารมณี) เจ้าอาวาสวัดท่า
เกวียนในสมัยนั้นเห็นว่าการอาศัยศาลาการเปรียญเป็นสถานศึกษาไม่สะดวกหลายประการ
ประกอบกับทางวัดใช้ศาลาการเปรียญจัดกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำ จึงได้บอกบุญไป
ยังนางแถบ คุณวุฒิ คหปตานี ให้สร้างโรงเรียนเพื่ออุทิศส่วนกุศลไปให้บุตรที่เสียชีวิตแล้ว
สร้างเสร็จเรียบร้อยใช้เป็นสถานศึกษาเมื่อ 23 มิถุนายน 2487 จากนั้นได้เปลี่ยนชื่อเป็น
"โรงเรียนวัดท่าเกวียน (สังฆอุทิศ)" เพื่อเป็นเกียรติแก่ผู้ก่อสร้าง

ปี พ.ศ. 2495 นายอภัย จันทวิมล และคณะ ได้มาตรวจเยี่ยมโรงเรียน และ
ได้คัดเลือกโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนทดลองการศึกษา เรียกว่า "มัธยมแผนใหม่" โดย
ได้รับความร่วมมือจากองค์การยูเนสโก

ปัจจุบันเปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเด็กเล็ก ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีครูอาจารย์ 44
คน ลูกจ้างประจำ 3 คน นักเรียน 1,030 คน อาคารเรียน 5 หลัง อาคารประกอบ
16 หลัง ในเนื้อที่ทั้งหมด 12 ไร่ 2 งาน 58 ตารางวา จัดการเรียนการสอนแบบ 3
ภาคเรียน

โรงเรียนเบญจมราชรังสฤษฎ์¹⁵

เดิมทีเดียวโรงเรียนนี้ตั้งอยู่ ณ วัดสายชล ณ รังษี (วัดแหลมบน) ในราว
พ.ศ. 2435 ต่อมาได้รับการปรับปรุงฐานะขึ้นเป็นโรงเรียนรัฐบาลตัวอย่างประจำมณฑล
ปราจีนบุรี มีชื่อว่าโรงเรียน อภินิหารคาม ในปี 2453 กระทรวงธรรมการได้ย้ายมาตั้ง
จากกลางเมือง คือที่วัดบิณฑุลาธิราชรังสฤษฎ์ (วัดเมือง) เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ว่า
"โรงเรียนวัดบิณฑุลาธิราชรังสฤษฎ์" สอนชั้นมูลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และขยายถึงชั้นมัธยม
ศึกษาปีที่ 4

พ.ศ. 2453 พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ สมุหเทศาภิบาลได้
โปรดฯ ให้ขุนวิธานครุฑกิจ พนักงานจัดการศึกษา ดำเนินการรวบรวมเงินก่อสร้างโรงเรียน

¹⁵พัลลภ พัฒนโสภณ, 96 ปี เบญจมราชรังสฤษฎ์ 2532, หน้า 91-103.

โดยบอกบุญไปยังพ่อค้า ประชาชนและข้าราชการในจังหวัดฉะเชิงเทรา ต่อมาในปี พ.ศ. 2455 ขุนบรรหารวรอรธ กรรมการจังหวัดฉะเชิงเทรา รวบรวมเงินเพิ่มเติมอีก และได้ลงมือก่อสร้างอาคารเรียน เสร็จในปี พ.ศ. 2456 รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนว่า "เบญจมาราชูทิศ" และได้ย้ายนักเรียนมาเรียน ณ อาคารใหม่ และเพิ่มขึ้นมัธยมปีที่ 5 อีกชั้นหนึ่ง ต่อมาหลวงอานวยศิลปศาสตร์ กรรมการมณฑลได้รวบรวมเงิน การกุศล บำรุงการศึกษามณฑล สร้างอาคารเรียนเพิ่มอีกหนึ่งหลัง ในปี พ.ศ. 2463 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามโรงเรียนใหม่ว่า "ฉะเชิงเทราชรั้งสฤษดิ์"

พ.ศ. 2480 ได้รื้ออาคารเรียนทั้งสองหลัง และสร้างอาคารเรียนใหม่เมื่อปี พ.ศ. 2481 ให้ชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา "เบญจมาราชรั้งสฤษดิ์" ทาพิธีเปิดป้าย เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2482 ต่อมาพ.ศ. 2484 ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น โรงเรียนฉะเชิงเทรา "เบญจมาราชรั้งสฤษดิ์"

ปี พ.ศ. 2496 ได้เป็นโรงเรียนตัวอย่างอยู่ในโครงการปรับปรุงโรงเรียนมัธยมศึกษา ส่วนภูมิภาค ของ ยูเนสโก

ในปี พ.ศ. 2501 โรงเรียนเปิดสอนระดับเตรียมอุดมศึกษา แผนกวิทยาศาสตร์ รับทั้งชายและหญิง กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเปลี่ยนชื่อ เป็น "โรงเรียนเบญจมาราชรั้งสฤษดิ์"

ปัจจุบันโรงเรียนเบญจมาราชรั้งสฤษดิ์ ตั้งอยู่ที่ 222 ถนนชุมพล ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ซึ่งเป็นที่ดินเช่าของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จำนวน 19 ไร่ 3 งาน 71 ตารางวา และอีกส่วนหนึ่งเป็นที่ดินของราชพัสดุ จำนวน 14 ไร่ 1 งาน 33 ตารางวา รวมเป็นเนื้อที่ทั้งหมด 34 ไร่ 1 งาน 4 ตารางวา

โรงเรียนคัตครุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา¹⁶

โรงเรียนคัตครุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา สร้างเมื่อ พ.ศ. 2458 ด้วยเงินงบประมาณแผ่นดิน ทาพิธีเปิดโรงเรียนเมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2458 ได้รับพระราชทานนามจากสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวว่า โรงเรียน "คัตครุณี" เพื่อให้เป็นสถานศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ในครั้งยังแบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็นมณฑล เรียกว่า โรงเรียนตัวอย่างจามมณฑลปราจีนบุรี เพื่อจะจัดการศึกษาอบรมให้เป็นตัวอย่างแก่จังหวัดใกล้เคียงที่อยู่มณฑลเดียวกัน ในครั้งแรกเปิดรับนักเรียนทั้งชายหญิง ตั้งแต่ชั้นมูลจนถึงชั้นมัธยม ต่อมาเมื่อรัฐบาลเปิดโรงเรียนประชาบาลแพร่หลายออกไปตามมณฑลและเอกชนตั้งโรงเรียนราษฎร์ขึ้น โรงเรียนคัตครุณีมีจำนวนนักเรียนมากขึ้น สถานที่คับแคบจึงได้ยุบชั้นประถมศึกษาเสียเมื่อปี พ.ศ. 2483 โดยให้โรงเรียนอนุบาลวัดเมืองรับผิดชอบแทน แต่ในตอนแรกก็เป็นการฝากให้อยู่กับโรงเรียนคัตครุณี

พ.ศ. 2468 กระทรวงศึกษาธิการพิจารณาเห็นว่าโรงเรียนประชาบาลที่ได้ตั้งขึ้นตามชนบทต่าง ๆ ขาดครูจะออกไปหาการสอนตามโรงเรียนประชาบาลต่าง ๆ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูขึ้นอีกแผนกหนึ่ง รับนักเรียนที่จบชั้นประถม 3 และประถม 4 เข้าเป็นนักเรียนฝึกหัดครู หลักสูตร 3 ปี เมื่อเรียนจบแล้วส่งออกไปตามภูมิลำเนาเดิม เรียกว่าครูประกาศนียบัตรจังหวัดหรือที่เรียกว่าครู ว. จนถึง พ.ศ. 2485 จึงได้แยกออกไปตั้งอยู่ต่างหาก

พ.ศ. 2494 องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ ประสงค์จะปรับปรุงการศึกษาของประชาชนให้มีมาตรฐานสูงขึ้น จึงเลือกเอาจังหวัดฉะเชิงเทราเป็นศูนย์กลางการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา เพื่อเป็นตัวอย่างแก่จังหวัดอื่น ๆ เรียกว่า องค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาจังหวัด

¹⁶คู่มือนักเรียนโรงเรียนคัตครุณี จังหวัดฉะเชิงเทรา, กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (ฉะเชิงเทรา : เกษมรัตน์การพิมพ์ 2524), หน้า 5.

จะ เชียง เทรา โรงเรียนเข้าอยู่ช่วยปรับปรุงด้วย ได้รับการช่วยเหลือในด้านการเงิน การแนะแนวปรับปรุงในด้านการสอนวิชาต่างๆ อุปกรณ์การสอน และการอนามัยจาก องค์การนี้เป็นอันมาก ท้าท์กิจการของโรงเรียน ตลอดจนการศึกษาเจริญก้าวหน้าขึ้น

พ.ศ. 2502 องค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทราได้ ลินสุดลงตามข้อตกลง จากนั้นโครงการพัฒนาการศึกษา (ค.พ.ศ.) ได้เข้ามาแทนที่ โดยมีวัตถุประสงค์เช่นเดียวกับโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา

โรงเรียนเปิดสอนตั้งแต่ชั้นมัธยม 1 ถึง มัธยม 6 ต่อมา พ.ศ. 2503 กระทรวงศึกษาธิการได้ขยายการศึกษาภาคบังคับ ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนจึงได้ ยุกชั้นมัธยม 1 ถึงมัธยม 3 เปิดสอนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 5 แทน ต่อมา พ.ศ. 2520 กระทรวงปรับปรุงการศึกษาระดับประถมเหลือเพียง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนระดับมัธยม เป็น มัธยม 1 ถึง มัธยม 6 โรงเรียน จึงเปิดสอนในระดับมัธยม จำนวน 54 ห้องเรียน ครู 120 คน

ปัจจุบันโรงเรียนตัดครุฑ ตั้งอยู่ที่ดินของทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เนื้อที่ 12 ไร่ 117.32 ตารางวา โดยเสียค่าเช่าปีละ 2,304 บาท ตั้งอยู่ที่ 228 ถนนมหาจักรพรรดิ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีอาคารประกอบ 10 หลัง อาคารโสตทัศนศึกษาที่ทันสมัยสามารถจูนนักเรียนได้ถึง 200 ที่นั่ง

ประวัติวิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา¹⁷

โรงเรียนประชาสามัคคี เริ่มตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2476 อาคาร หลังแรกตั้งอยู่ริมฝั่งแม่น้ำบางปะกง อันเป็นที่ของวัดเมือง (วัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์) ครั้งแรกรับนักเรียนที่จบชั้น ป.4 เข้าเรียนต่อประถมศึกษาปีที่ 5-6 จบวิชาที่ เรียนเป็นช่างไม้เบื้องต้น เช่น เจาะ เข้าเดือย ใสไม้ ลับกบ ลับลิว ฯลฯ เกี่ยวกับงบประมาณแผ่นดินซึ่งมีไม่มากนัก ตัวอาคาร บริษัทเอื้อวิทยาได้บริจาคไม้

¹⁷คู่มือนักศึกษา วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา, กรมอาชีวศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิจิตรการพิมพ์, 2532), หน้า 4-5.

แล้วนำมาปลูกสร้างกันเอง โดยครูพื้น เมฆกระพัตน์ เป็นครูใหญ่คนแรก ท่านไม่มีวุฒิทางช่าง แต่มีความชำนาญทางช่างไม้เป็นอย่างดี มีครูเพียง 2 คนเท่านั้น

ปี พ.ศ. 2477 ได้เปิดวิชาช่างทอผ้าอีกแขนงหนึ่ง มีหลักสูตร 2 ปี มีนักเรียน 35 คน มีครูเพิ่มเป็น 4 คน สอนวิชาช่างทอผ้าเบื้องต้น เช่น ย้อมผ้า เข้าด้ายหลอด เดินด้ายเข้าทับพันทวี ทอยดอก ลวดลาย ฯลฯ

ปี พ.ศ. 2478 ได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนเป็น "โรงเรียน หัตถกรรม" (เอื้อวิทยابูรณะ) ได้ครูเพิ่มอีกหลายคน ผู้ปกครองสนใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก

ปี พ.ศ. 2480 ได้ย้ายมาอยู่ที่ถนนมหาจักรพรรดิ (ที่อยู่ปัจจุบัน) เนื้อที่ทั้งหมด 16 ไร่ เป็นทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็น "โรงเรียนช่างไม้ละ เเชิงเทรา" คุณครูวินัย วิทยุฒิ เป็นครูใหญ่ สอนเฉพาะวิชาช่างไม้ และวิชาช่างทอผ้า

ปี พ.ศ. 2490 คุณครูวินัย วิทยุฒิ ได้ย้ายไปเป็นครูใหญ่โรงเรียนช่างไม้ถนนพสุธา คุณครูสุรินทร์ สิกขากุล เป็นครูใหญ่แทน จน พ.ศ. 2492 ท่านก็ย้ายไปสอนที่โรงเรียนก่อสร้างอุเทนถวาย และ คุณครูสาเนียง รักสัตย์ เป็นครูใหญ่แทน

ปี พ.ศ. 2494 โรงเรียนได้เข้าร่วมโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดละ เเชิงเทรา มี มิสเตอร์ เอ็ม อาร์ แวนไวท์ ผู้เชี่ยวชาญการอาชีวศึกษาแห่งองค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

ปี พ.ศ. 2495 อาจารย์บุรณะ วงษ์ประดิษฐ์ ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูใหญ่แทน มีมิสเตอร์โรเจอร์ วิลสัน มาประจำ ทำให้ชื่อเสียงของโรงเรียนเป็นที่รู้จักกันทั่วประเทศ เพราะกิจการของโรงเรียนเจริญก้าวหน้ามาก อาจกล่าวได้ว่าเป็นโรงเรียนตัวอย่างระดับประเทศทีเดียว

ปีต่อมาต้องมีการสอบเข้าเรียน (เดิมชอนักเรียนที่จบจาก ป.4 จากโรงเรียนประชาบาลมาเรียน) พ.ศ. 2496 อาจารย์บุรณะ วงษ์ประดิษฐ์ ได้รับทุนไปดูงานที่สหรัฐอเมริกา 1 ปี นับเป็นความก้าวหน้าอีกขั้นหนึ่งที่โรงเรียนได้รับ

ปี พ.ศ. 2496 อาจารย์ธนู แสงศักดิ์ ได้มารับหน้าที่ครูใหญ่แทนพร้อมผู้เชี่ยวชาญคนใหม่ คือ มิสเตอร์แคนนี่ นักเรียนเพิ่มจำนวนเป็น 216 คน ครู 10 คน การศึกษาก้าวหน้าขึ้น มีเจ้าหน้าที่จากต่างประเทศ เช่น ลาว เขมร อเมริกา มาชมโรงเรียน และได้เปิดวิชาช่างโลหะ ขึ้นอีกแผนกหนึ่งในปีต่อมาอาจารย์ธนู แสงศักดิ์ ได้รับทุนศึกษา

ต่อยังสหรัฐอเมริกา 2 ปี

ปี พ.ศ. 2499 อาจารย์วิสูตร พลาชีวิน ได้มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่แทน และในปี 2500 อาจารย์วิสูตร พลาชีวิน ได้ไปศึกษาต่อยังสหรัฐอเมริกา 3 ปี จน พ.ศ. 2501 อาจารย์สมจริง กนกนาก ได้มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่มีครูเพิ่มเป็น 30 คน มีนักเรียนถึง 318 คน และเลิกรับนักเรียน ป.4 รับเฉพาะผู้จบ ม.3 และ ม.6 เพื่อเรียนต่อในระดับ ปวช. ในระยะนี้ครูได้รับทุนไปศึกษาต่อหลายท่าน

ปี พ.ศ. 2503 ครบสัญญาที่องค์การยูเนสโกเข้าช่วยเหลือ แต่โรงเรียนก็อยู่ในองค์การ ค.พ.ศ. และโครงการ พ.ศ.ภ. และยังได้รับความอุปการะจากศูนย์ผลิตช่างฝีมือของซีโตอิก และได้ตัดระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเหลือแต่ระดับ ปวช. ปลายปี พ.ศ. 2503 อาจารย์เพี้ยน หล่อณี ได้มาดำรงตำแหน่งครูใหญ่แทน

ปีการศึกษา 2504 โรงเรียนได้เปิดครบ 6 แผนก คือ แผนกวิชาช่างก่อสร้าง แผนกช่างยนต์ แผนกวิชาช่างกลโรงงาน แผนกวิชาช่างเชื่อมโลหะแผนกวิชาช่างไฟฟ้า แผนกวิชาช่างอิเล็กทรอนิกส์

ต่อมาวันที่ 1 ตุลาคม 2519 กระทรวงศึกษาธิการ ประกาศรวมโรงเรียนการช่างจะ เองเทรา และโรงเรียนอาชีวศึกษาจะ เองเทรา ขึ้นเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาจะ เองเทรา แต่งตั้ง นายคำภีร์ รัตนโชติ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนการช่างจะ เองเทรา เป็นผู้อำนวยการ วิทยาลัยอาชีวศึกษาจะ เองเทรานางสาววัชรีย์ กนิษสวัสดิ์ อาจารย์ใหญ่โรงเรียนอาชีวศึกษาจะ เองเทรา เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการประจำอยู่ที่วิทยาเขต

ต่อมา พ.ศ. 2527 นายพัฒนา พงษ์ผล ได้มาดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคจะ เองเทรา จนถึง พ.ศ. 2530 นายพัฒนา พงษ์ผล พ้นจากตำแหน่ง นายจางง อูไรรัตน์ เป็นผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคจะ เองเทราจนถึงปัจจุบัน

โรงเรียนการช่างสตรีฉะเชิงเทรา¹⁸

โรงเรียนการช่างสตรีฉะเชิงเทรา เดิมชื่อประมการช่างทอผ้า (เอื้อวิทยา
 บุรณะ) ซึ่งได้รับความเอื้อเฟื้อจากนายไซ้ เอื้อวิทยา ในการอุทิศไม้ให้สร้างอาคารเรียน
 ในปี พ.ศ. 2476 อันมีพระเสริมวิชาพล เป็นกรรมการมณฑลปราจีนบุรี และนายสุบิน
 พิมพ์ะจันทร์ เป็นกรรมการจังหวัด (ศึกษาธิการจังหวัด) ในครั้งแรกอาคารเรียนเป็น
 เพียงโรงเรียนขนาดเล็ก หลังคามุงสังกะสี ปลูกานเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่เศษ วัดกุประสงค์
 ในการจัดตั้งโรงเรียนนี้ขึ้น เพื่อทำการสอนวิชาชีพ แต่จะเปิดสอนทันทีในขณะนั้นยังไม่ได้
 เพราะยังขาดเงินและอุปกรณ์การสอนอีกมาก จนถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2481 จึงได้
 เปิดรับนักเรียนและทำการสอนขึ้นเป็นครั้งแรก โดยไซ้ชื่อโรงเรียนว่า "โรงเรียนประม
 การช่างทอผ้า (เอื้อวิทยาบุรณะ)" มีนายเสียง จันทราทิตย์ คารงตาแห่งครุใหญ่ การ
 สอนมีแต่เฉพาะวิชาการทอผ้าอย่างเดียว จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2487 จึงได้เปิดแผนกเย็บ
 เสื้อผ้าขึ้นอีกและได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ว่า "โรงเรียนการช่างทอผ้าและเย็บเสื้อผ้า
 (เอื้อวิทยาบุรณะ)" และในปีเดียวกันทางกรมอาชีวศึกษาได้แต่งตั้งให้ นางสมบุรณ์ศรี
 ศุภารักษ์ คารงตาแห่งครุใหญ่แทนนายเสียง จันทราทิตย์ ซึ่งย้ายไปทำงานประจำแผนก
 ศึกษาธิการจังหวัดฉะเชิงเทราในระยะนี้ กิจการของโรงเรียนได้ขยายกว้างขวางยิ่งขึ้น
 ตลอดจนจำนวนนักเรียนและจำนวนครูก็ได้เพิ่มขึ้น การรับนักเรียนเปิดรับนักเรียนที่จบชั้น
 ประถมปีที่ 4 หลักสูตรการเรียนมี 2 ปี

ในปี พ.ศ. 2491 กรมอาชีวศึกษาได้เปลี่ยนชื่อโรงเรียนใหม่ เป็น "โรงเรียน
 การช่างสตรีฉะเชิงเทรา" เปิดสอนนักเรียนชั้นอาชีวศึกษาตอนต้นและตอนปลาย รับ
 นักเรียนที่สำเร็จจากชั้นประถมปีที่ 4 เรียนชั้นอาชีวศึกษาตอนต้น หลักสูตร 2 ปี และ
 ผู้สำเร็จชั้นมัธยมปีที่ 3 เรียนชั้นอาชีวศึกษา

¹⁸คู่มือนักศึกษา วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา, กรมอาชีวศึกษา กระทรวง
 ศึกษาธิการ (เกษมรัตน์การพิมพ์ : ฉะเชิงเทรา 2831), หน้า 10-13.

ตอนปลาย หลักสูตร 3 ปี พร้อมกันนี้หลักสูตรก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงคงมีวิชาตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ต่าง ๆ ในแขนงวิชาช่าง ตลอดจนวิชาอาหารและความรู้สามัญ

ในปี พ.ศ. 2494 โรงเรียนได้เข้าอยู่ในโครงการปรับปรุงการศึกษาจังหวัด ฉะเชิงเทรา ได้ขยายการศึกษาทางด้านช่างสตรีที่มีระดับสูงขึ้น กรมอาชีวศึกษา ได้อนุญาตให้โรงเรียนเปิดสอนชั้นอาชีวศึกษาชั้นสูง โดยกำหนดหลักสูตรการเรียนไว้ 3 ปี ให้นักเรียนที่สำเร็จจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (แผนกการเรือนสามัญ) พร้อมกันนี้ได้ยกเลิกชั้นอาชีวศึกษาตอนต้น ในช่วงเวลาดังกล่าวโรงเรียนเจริญก้าวหน้ามาก โดยได้รับอุปการะการสอนจากองค์การปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา และยังได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญอีกด้วย

โรงเรียน มีอาคารเรียน 2 ชั้น หอประชุม โรงอาหารและ เรือนฝึกหัดการเรือน อย่างละ 1 หลัง

ปี พ.ศ. 2507 โรงเรียนการช่างสตรีฉะเชิงเทรา เข้าอยู่ในโครงการ UNICEF (ยูนิเซฟ) เปิดสอน 4 แผนก คือ แผนกวิชาผ้าและการตัดเย็บ แผนกวิชาอาหารและโภชนาการ แผนกวิชาคหกรรมศาสตร์ แผนกวิชาศิลปหัตถกรรม (ไม้, หนัง, ทอง)

ปี พ.ศ. 2516 โรงเรียนได้เปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา และต่อมาวันที่ 1 ตุลาคม 2519 กระทรวงศึกษาธิการประกาศรวมโรงเรียนการช่างฉะเชิงเทรา และโรงเรียนอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา ขึ้นเป็นวิทยาลัยการช่างฉะเชิงเทรา เพราะโรงเรียนอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรานี้ก็ได้เป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษา วิทยาเขต 2 มีนางสาววัชรีย์ กนิชสวัสดิ์ ซึ่งเดิมเป็นอาจารย์ใหญ่โรงเรียนอาชีวศึกษา ฉะเชิงเทรา เป็นผู้ช่วยผู้อำนวยการประจำวิทยาเขต 2 นี้ และขยายการศึกษาถึง ระดับประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง เปิดสอน 2 คณะวิชา คือ คณะวิชาคหกรรมศาสตร์ และคณะวิชาบริหารธุรกิจ

ปี พ.ศ. 2523 วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา วิทยาเขต 2 แยกออกมาเป็นวิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา

ปี พ.ศ. 2525 เปิดสอนระดับ ปวส. แผนกวิชาการบิน และแผนกวิชาเลขานุการเพิ่ม

รายนามผู้บริหาร

1. นายเสียง จันทราทิพย์ พ.ศ. 2481 - 2487

2. นางสาวบุรณศรี	ศุภวรรณี	พ.ศ. 2487 - 2509
3. นางสาวอรทัย	จันทร์สถาพร	พ.ศ. 2509 - 2512
4. นางสาววัชรี	กนิษฐาสวัสดิ์	พ.ศ. 2512 - 2519
5. นายคัมภีร์	รัตนโชติ	พ.ศ. 2519 - 2522
6. นายทองพูน	รวมทรัพย์	พ.ศ. 2522 - 2526
7. นางสาวอรทัย	จันทร์สถาพร	พ.ศ. 2523 - 2526
8. นางสาวสำราญ	ศิริภักษ์	พ.ศ. 2526 - 2530
9. นางสาวสุทิน	สุวรรณมาศ	พ.ศ. 2530 - ปัจจุบัน

โรงเรียนฝึกหัดครู ฉะเชิงเทรา¹⁹

เดิมที่ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครู ฉะเชิงเทราปัจจุบัน เป็นที่ตั้งของโรงเรียนฝึกหัดครูกลุ่กรรรมชาย และในขณะเดียวกันนักเรียนฝึกหัดครูสตรี ได้เปิดทำการสอนรวมอยู่กับโรงเรียนสตรีประจำจังหวัด ต่อมาโรงเรียนฝึกหัดครูกลุ่กรรรมชายย้ายไป ทางราชการจึงย้ายนักเรียนฝึกหัดครูสตรีมาแทนเมื่อ พ.ศ.2483 ใช้ชื่อว่า "โรงเรียนฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัด" รับเฉพาะนักเรียนหญิงจากจังหวัดต่าง ๆ ในภาคนี้มาเรียน ต่อมาในปี 2485 ได้เปิดชั้นฝึกหัดครูประชาบาลเพิ่มตามความต้องการของท้องถิ่น เมื่อภาวะสงครามสิ้นสุดลง คือปี พ.ศ.2489 เป็นต้นมา ทางราชการตัดชั้นฝึกหัดครูประชาบาล และฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดออกปีละชั้น นักเรียนฝึกหัดครูประชาบาลและฝึกหัดครูประกาศนียบัตรจังหวัดจึงสิ้นสุดลงในปี พ.ศ.2491 และ 2495 ตามลำดับ

ปี พ.ศ.2493 เปิดชั้นฝึกหัดครูมูลชั้น และ พ.ศ.2494 เปิดชั้นฝึกหัดครูประถมขึ้นเป็นครั้งแรกในส่วนภูมิภาค

¹⁹จากหนังสือคู่มือนักศึกษา, วิทยาลัยครู ฉะเชิงเทรา สหวิทยาลัยศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2522.

อนึ่งใน ปี พ.ศ.2494 กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งองค์การปรับปรุงส่งเสริม
การศึกษาขึ้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา โรงเรียนฝึกหัดครูแห่งนี้ได้เข้าอยู่ในข่ายขององค์การ
ปรับปรุงด้วย

ในปี พ.ศ.2498 มีการใช้หลักสูตร บคศ. แทน ป.ป. และรับนักเรียนชาย
เรียนรวมด้วย ชื่อโรงเรียนจึงได้เปลี่ยนเป็น "โรงเรียนฝึกหัดครูฉะเชิงเทรา"

ปัจจุบันวิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา เปิดทำการสอนในระดับอนุปริญญา และระดับ
ปริญญาตรี ซึ่งประกอบด้วย 4 คณะวิชาคือ คณะวิชาครุศาสตร์ คณะวิชาวิทยาศาสตร์
คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิชาวิทยาการจัดการ มีครูอาจารย์ทั้งสิ้น
172 คน

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์

ผู้บริหารโครงการ โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา

จังหวัดฉะเชิงเทรา

ตามวัตถุประสงค์ของโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องการที่จะปรับปรุงการศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทราให้ได้มาตรฐานและสามารถเป็นตัวอย่างในการจัดการศึกษาของประเทศอื่นทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นในด้านอาคารสถานที่ วิธีสอน หลักสูตรแบบเรียน การอนามัย สุขศึกษาและสุขาภิบาล ตลอดจนการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ให้กับประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกระดับชั้น ในทุกแขนงแห่งการปรับปรุง ได้แก่ ชั้นเด็กเล็ก โรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา โรงเรียนมัธยมวิสามัญอาชีวศึกษา โรงเรียนอาชีวศึกษา การฝึกหัดครู การนำที่สามารถในทางการศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ ดังนั้นในฐานะที่ท่านเป็นผู้หนึ่งที่ได้รับมอบหมายให้ร่วมโครงการ ข้าพเจ้าจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน กรุณาให้สัมภาษณ์ความคิดเห็นของท่านจักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ชื่อ.....ตำแหน่ง (สมัยนั้น).....
 สถานที่ทำงาน(สมัยนั้น).....
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน.....โทรศัพท์.....
 เกี่ยวข้องกับโครงการนี้ คือ.....

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบปลายเปิด ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

1. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรบ้าง เกี่ยวกับโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา.....
2. โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นโครงการที่ได้รับเลือกให้เป็นโครงการพัฒนาการศึกษาของประเทศ คณะกรรมการมีเกณฑ์ในการคัดเลือกโรงเรียนอย่างไรบ้าง.....
3. ท่านคิดว่าโครงการนี้มีการเตรียมการอย่างไรบ้าง.....
4. ในการเตรียมบุคลากรที่จะเป็นผู้นำในการปรับปรุงทำอย่างไร
5. โครงการนี้เป็นโครงการที่ได้รับความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ มากมาย ทั้งที่เป็นของประเทศไทยและต่างประเทศ แต่ละองค์การมีบทบาทอย่างไรบ้าง
องค์การศึกษาวិทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งประเทศไทย.....
คณะผู้แทนพิเศษทาง เศรษฐกิจและ วิชาการแห่งสหรัฐอเมริกาใน ประเทศไทย.....
องค์การอาหารและ เกษตรกรแห่งสหประชาชาติ.....
องค์การกรมการสากลแห่งสหประชาชาติ.....
6. ผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา มีบทบาทอย่างไรบ้าง.....
7. โครงการนี้ได้มีการปรับปรุงด้านอาคารสถานที่ ปรับปรุงที่โรงเรียนไหนบ้าง ปรับปรุงอย่างไร.....
8. ในด้านหลักสูตรแต่ละแขนงแห่งการปรับปรุงมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอย่างไร.....
ชั้นเด็กเล็ก
โรงเรียนประถมศึกษา
โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา
โรงเรียนมัธยมวิสามัญอาชีวศึกษา
โรงเรียนอาชีวศึกษา
โรงเรียนฝึกหัดครู
การนาที่สามารถในทางการศึกษา
การศึกษาผู้ใหญ่

9. ในแต่ละแขนงแห่งการปรับปรุง มีการกำหนดแบบเรียน และได้จัดทำขึ้นเข้าใหม่ที่เหมาะสมหรือไม่ ถ้ามี มีวิธีการอย่างไร.....
- ชั้นเด็กเล็ก
- โรงเรียนประถมศึกษา
- โรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา
- โรงเรียนมัธยมวิสามัญอาชีวศึกษา
- โรงเรียนอาชีวศึกษา
- โรงเรียนฝึกหัดครู
- การนำที่สามารถนทางการศึกษา
- การศึกษาผู้ใหญ่
10. มีการแนะนำวิธีสอนที่เหมาะสมในแต่ละวิชาหรือไม่ อย่างไร.....
11. งานการรับเด็กที่มีอายุยังไม่ถึงเกณฑ์บังคับเข้าเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา มีวิธีการอย่างไร.....
12. การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมสามัญศึกษา กับโรงเรียนมัธยมวิสามัญอาชีวศึกษา ต่างกันอย่างไร.....
13. การรวมโรงเรียนมัธยมวิสามัญกับโรงเรียนอาชีวศึกษา เรียกชื่อใหม่ ว่าโรงเรียนมัธยมวิสามัญอาชีวศึกษามีวิธีการอย่างไร.....
14. มีการเปิดสอนวิชาใหม่ในโรงเรียนอาชีวศึกษาหรือไม่ ถ้ามีเปิดสอนสาขาใดบ้าง.....
15. ทราบว่ามีการเปิดหลักสูตรใหม่ในโรงเรียนฝึกหัดครูจะเชิง เทรา เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน อยากทราบว่า มีหลักสูตรใดบ้างที่เปิดขึ้นใหม่.....
16. การฝึกหัดครูสามารถผลิตครูได้ตามเป้าหมายหรือไม่.....
17. โครงการนี้คณะกรรมการได้นำเอาความสามารถในการศึกษาไปใช้ อย่างไรบ้าง.....
18. การศึกษาผู้ใหญ่เริ่มจัดขึ้นที่ใดบ้าง..... จัดอย่างไร..... และ ได้ผลตามความคาดหมายหรือไม่.....
19. โครงการนี้ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลในชุมชนหรือไม่ อย่างไร....

20. ในด้านสุขศึกษา การดำเนินงานเกี่ยวกับการป้องกัน รักษา ส่งเสริม ทาอย่างไร ใครมีส่วนช่วยฯ หน่วยงานบรรลุตามวัตถุประสงค์บ้าง.....
21. เด็กที่มีความพิการทางร่างกาย คณะกรรมการมีการพิจารณาแก้ไขอย่างไร.....
22. มีการแนะนำด้านอาชีพอย่างไรบ้างหรือไม่.....
23. ท่านคิดว่าโครงการนี้ ได้มีการปลูกฝังประชาธิปไตยให้กับเด็กและประชาชนทั่วไป หรือไม่.....อย่างไร.....
24. ท่านคิดว่าโครงการนี้มีการเมืองเข้ามามีบทบาทหรือไม่.....อย่างไร.....
25. การดำเนินงานตามโครงการมีส่วนใดบ้างที่ถือว่าได้ว่าเป็นความสำเร็จและส่วนใดบ้างที่ถือว่าล้มเหลว.....
26. เมื่อโครงการนี้สิ้นสุดลงแล้ว ท่านคิดว่าผู้บริหารการศึกษาของจังหวัดฉะเชิงเทราสมัยนั้นยึดนโยบายต่อหรือไม่.....
27. ในความคิดเห็นของท่าน ท่านคิดว่าโครงการนี้ประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีปัญหาและอุปสรรคใดบ้าง.....
28. ท่านคิดว่าโครงการนี้ยังมีผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยปัจจุบันและอนาคตหรือไม่ อย่างไร.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์
ผู้บริหารโรงเรียน และ / หรือครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
โครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา
จังหวัดฉะเชิงเทรา

ในฐานะที่ท่านเป็นบุคคลหนึ่งที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา ข้าพเจ้าขอความกรุณาจากท่านได้โปรดให้สัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของท่าน เพื่อประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ จักเป็นพระคุณอย่างยิ่ง

ชื่อ..... ตำแหน่ง (สมัยนั้น).....
 สถานที่ทำงาน (สมัยนั้น).....
 ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง.....
 สถานที่ทำงาน..... โทรศัพท์.....
 เกี่ยวข้องกับโครงการนี้คือ.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบสัมภาษณ์นี้เป็นแบบปลายเปิด ท่านสามารถแสดงความคิดเห็นได้อย่างเต็มที่

1. ในฐานะที่ท่านเป็นผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา.....
2. โรงเรียนของท่านได้รับคัดเลือกให้เข้าอยู่ในแผนแห่งการปรับปรุงแผนใด.....
3. โครงการนี้ท่านมีโอกาสเตรียมความพร้อมในเรื่องใดบ้าง.....
4. ในด้านการปรับปรุงอาคารสถานที่ โรงเรียนของท่านได้รับการปรับปรุงหรือไม่ อย่างไร.....
5. เกี่ยวกับหลักสูตรและการสอน โรงเรียนของท่านได้รับคัดเลือกให้ปรับปรุงในสาขาวิชาใดก่อน ปรับปรุงอย่างไร มีใครเป็นคณะกรรมการร่วมในการปรับปรุงครั้งนี้บ้าง.....
6. โรงเรียนของท่านได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง (จากผู้เชี่ยวชาญและคณะกรรมการปรับปรุง).....
7. โรงเรียนของท่านได้มีการจัดทำอุปกรณ์การสอนในรายสาขาวิชาใดบ้างใช้แล้วได้ผลอย่างไร.....
8. โรงเรียนของท่านได้จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรใดบ้าง นักเรียนเกิดความพึงพอใจหรือไม่.....
9. โรงเรียนของท่านได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับเรื่องอนามัยและสุขภาพหรือไม่.....
10. โรงเรียนของท่านมีแพทย์มาตรวจรักษานักเรียนหรือไม่.....
11. โรงเรียนของท่านมีพยาบาลมาประจำหรือไม่.....
12. โรงเรียนของท่านได้รับนักศึกษาฝึกสอนจากโรงเรียนฝึกหัดครูฉะเชิงเทราหรือไม่.....
13. โรงเรียนของท่านมีครูและบุคลากร เพียงพอหรือไม่.....
14. มีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จ.....
15. มีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่ท่านคิดว่าล้มเหลว.....

16. การเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่ท่านคิดว่าสามารถเป็นตัวอย่างในการปรับปรุงการศึกษาของประเทศไทยได้.....
17. โรงเรียนของท่านได้รับความร่วมมือจากชุมชนหรือไม่ อย่างไร....
18. ในการดำเนินงานตามโครงการ ท่านประสบปัญหาใดบ้าง.....
19. ปัญหาที่ท่านประสบส่วนใหญ่เกิดจากอะไร.....
20. ท่านคิดว่าโครงการนี้มีผลต่อการจัดการศึกษาของประเทศไทยทั้งในปัจจุบันและอนาคตอย่างไรบ้าง.....

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนที่โรงเรียนในโครงการปรับปรุงส่งเสริมการศึกษา
จังหวัดฉะเชิงเทรา

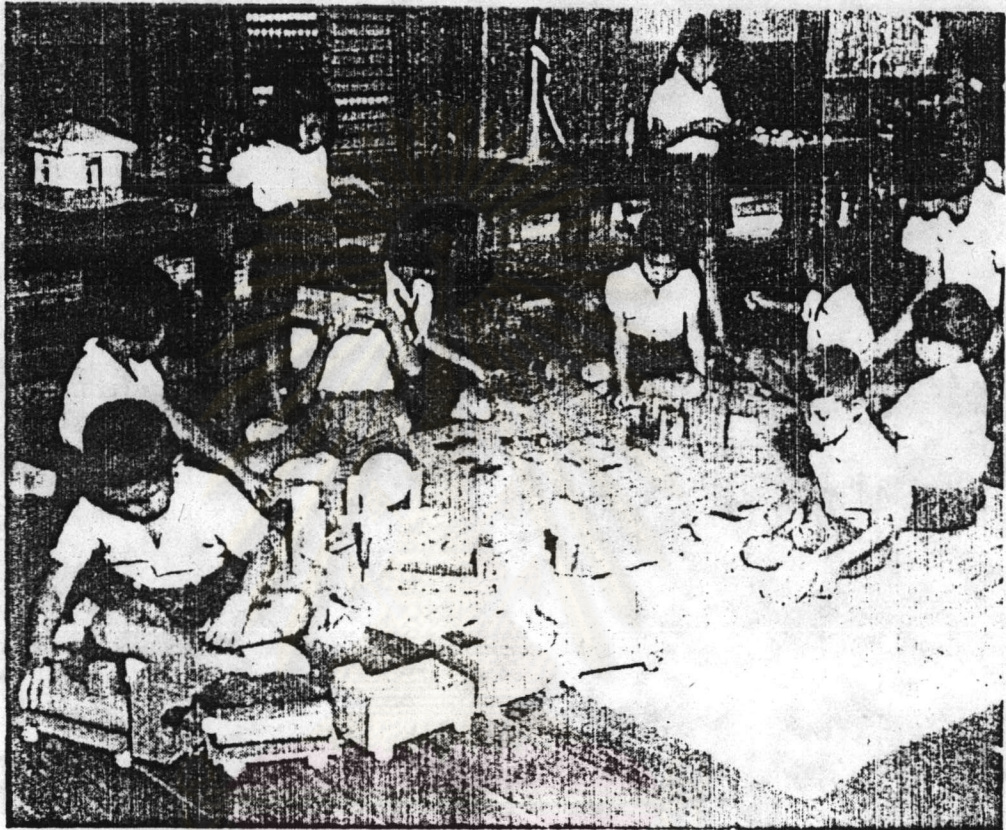

สมุดภาพชักจูงเด็กเริ่มเรียนให้อ่านหนังสือ

การเล่นเกี่ยวกับจำนวนเลขทำให้เด็ก ๆ

สนุกสนานในการเรียนเลข

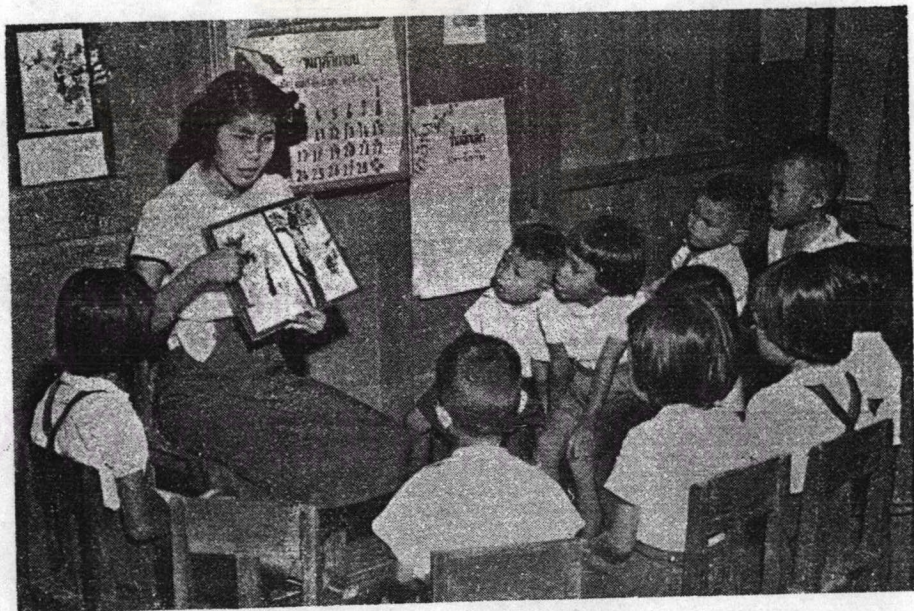

การก่อสร้างสอนให้เด็กรู้ว่าของต่าง ๆ มีรูปร่างอย่างไรและใช้ได้อย่างไร

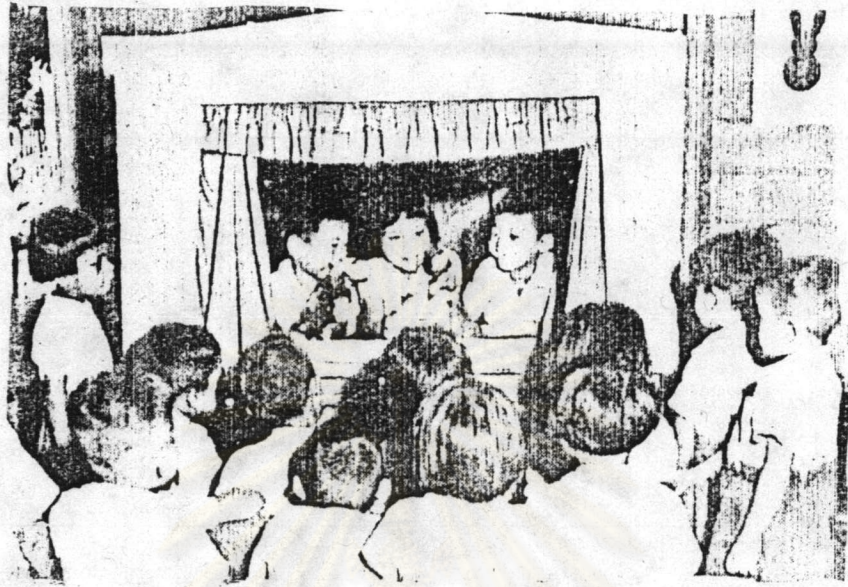
ศูนย์วิทยาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

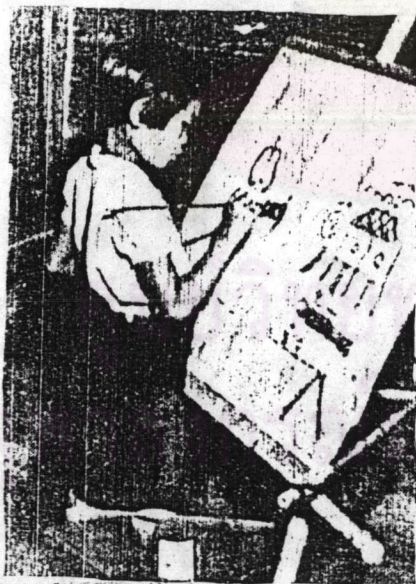
ตรวจความสะอาดของเด็กและดูว่าเด็กคนใดมีสุขภาพไม่ดี

การเล่านิทานสร้างความอยากรู้อยากเห็นและเตรียมเด็ก
สำหรับการเรียนภาษา

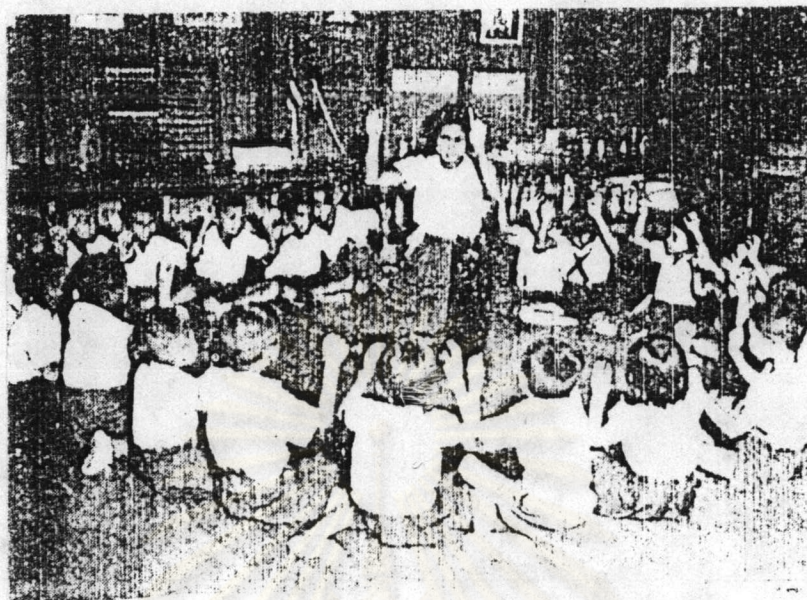

เด็ก ๆ นำนิทานมาเล่นละครทำให้ความคิดเห็นใหม่ๆ
มีความหมายจริงจิ่งขึ้น

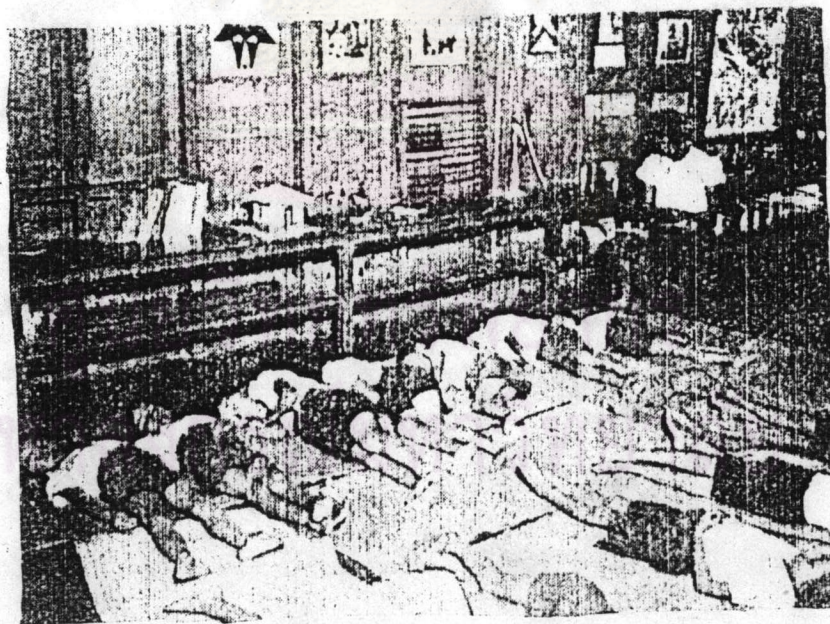

การวาดภาพสี เป็นทางให้เด็กแสดง
ความคิดเห็นของตนออกมาได้อย่างสนุกสนาน

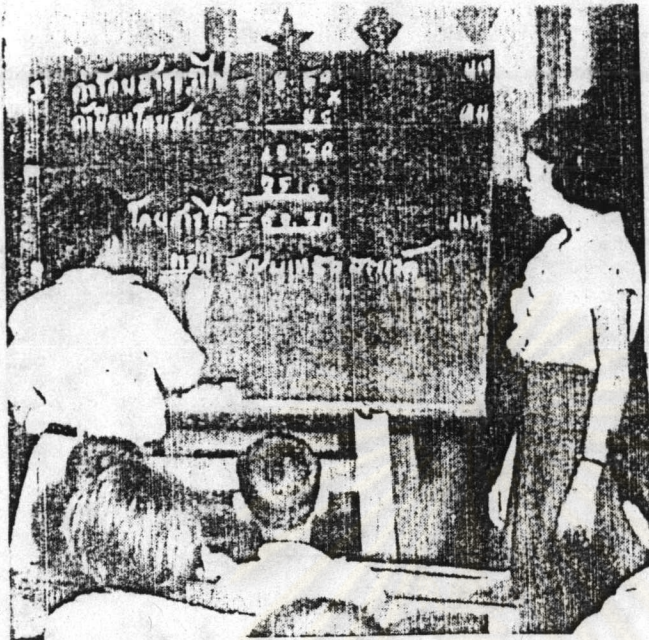
รพษากร
ทววิทยาลัย

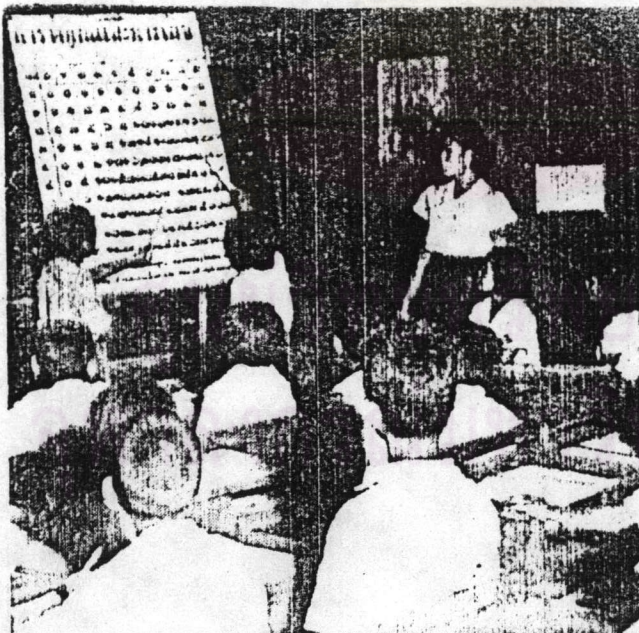
เด็ก ๆ ชอบและเพลิดเพลินในดนตรี

ร่างกายของเด็กเล็ก ๆ ต้องการพักผ่อนในระหว่างอยู่ที่โรงเรียน

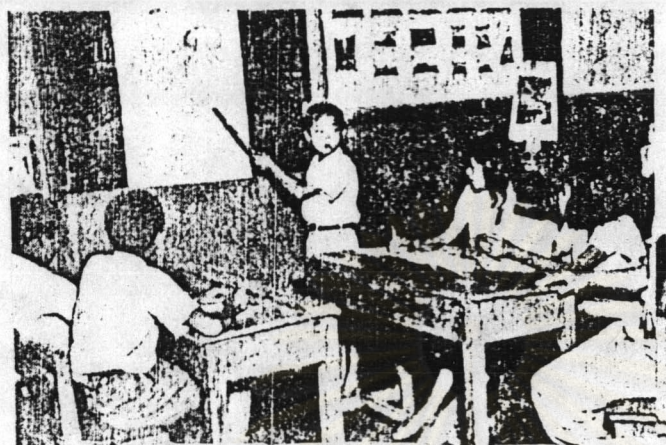

เรียนทำเลขโจทย์

ฝึกหัดคูณเลข

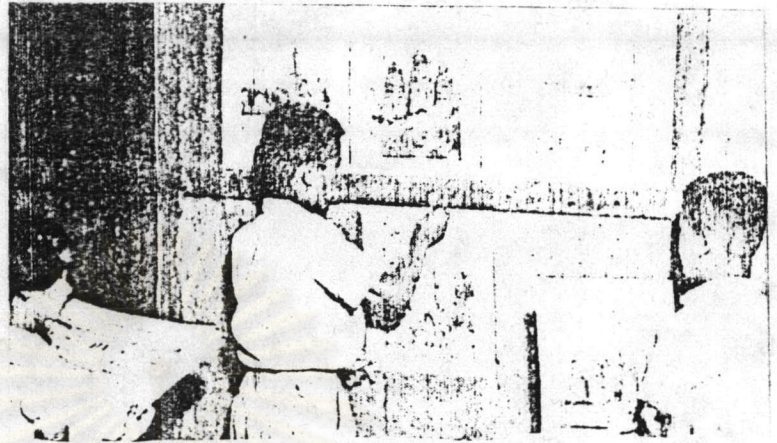
วิทยาลัย

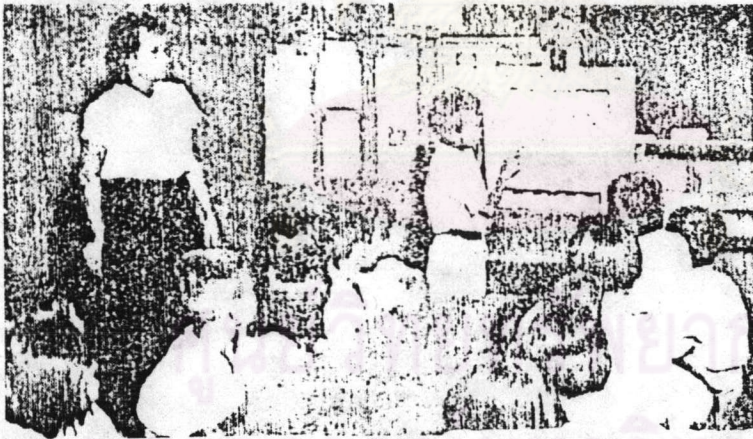
การได้รับมอบหมายให้เป็นผู้อธิบายแผนภูมิ
ที่ตนทำขึ้น ทำให้เด็กเกิดความมั่นใจใน
ตนเองและเกิดความเข้าใจแจ่มแจ้ง

เด็กแสดงวิธีจับปลาจำลองบนถาดทราย

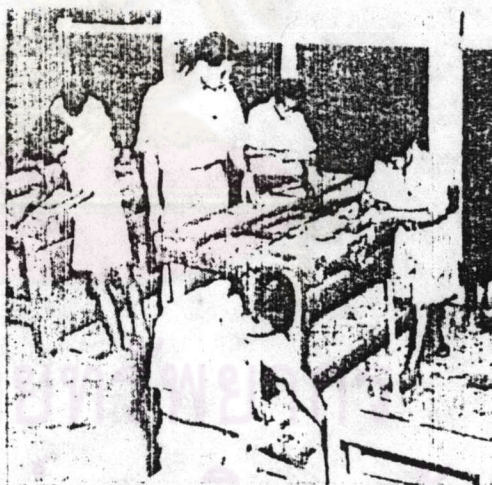
การติดภาพต่าง ๆ ที่ผนังห้องเป็นการเร้า
ความสนใจของเด็กและสนับสนุนให้ชอบเรียน

การแสดงภาพเคลื่อนไหวซึ่งนักเรียนในชั้นทำขึ้นช่วย
ให้ประวัติศาสตร์ไทยเป็นวิชาที่ตื่นเต้นสนุกสนาน

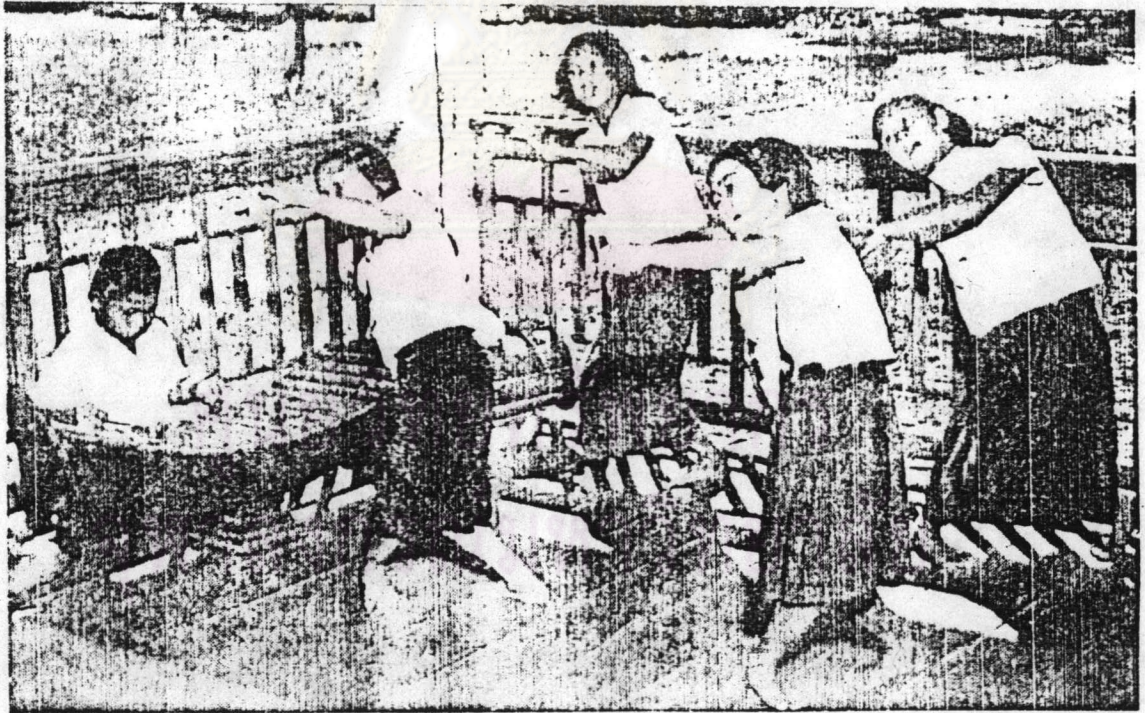
เรียนวิธีใช้เครื่องจักรง่ายๆ

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
สร้างเครื่องเรือนจำลอง

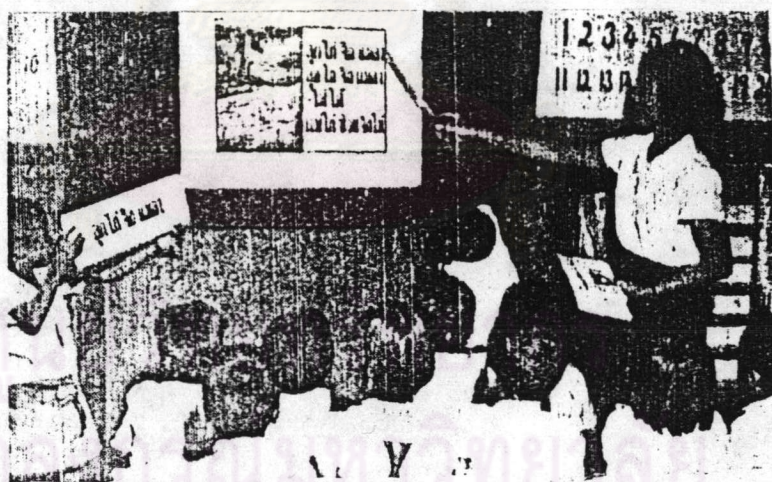
เล่นดนตรีด้วยเครื่องที่ขึ้นเอง

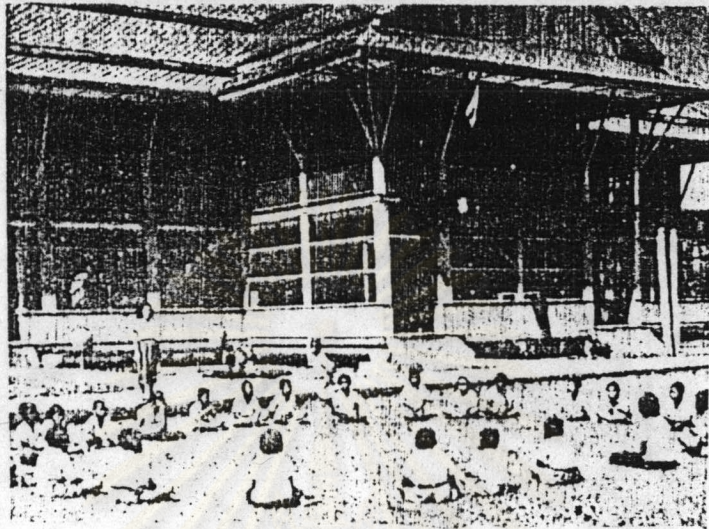
สนุกสนานในการรำไทย

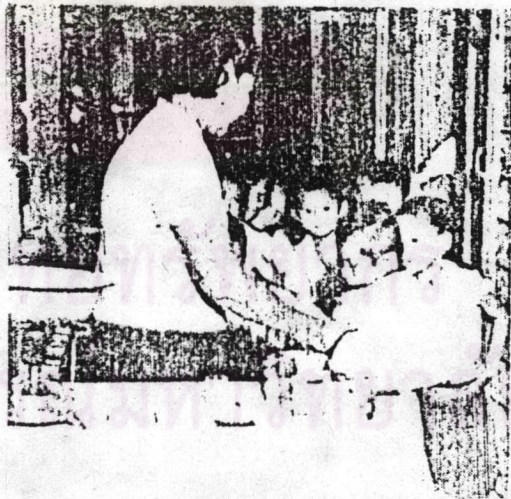
เด็ก ๆ เรียนวิธีข้ามถนนอย่างปลอดภัย

ตรวจสอบความหมายตอนต่าง ๆ ของเรื่องในแผนภูมิ

การเล่นกลางแจ้งโดยมีครูคอยแนะนำ
ช่วยทำให้เด็ก ๆ แข็งแรงและมีความสุข

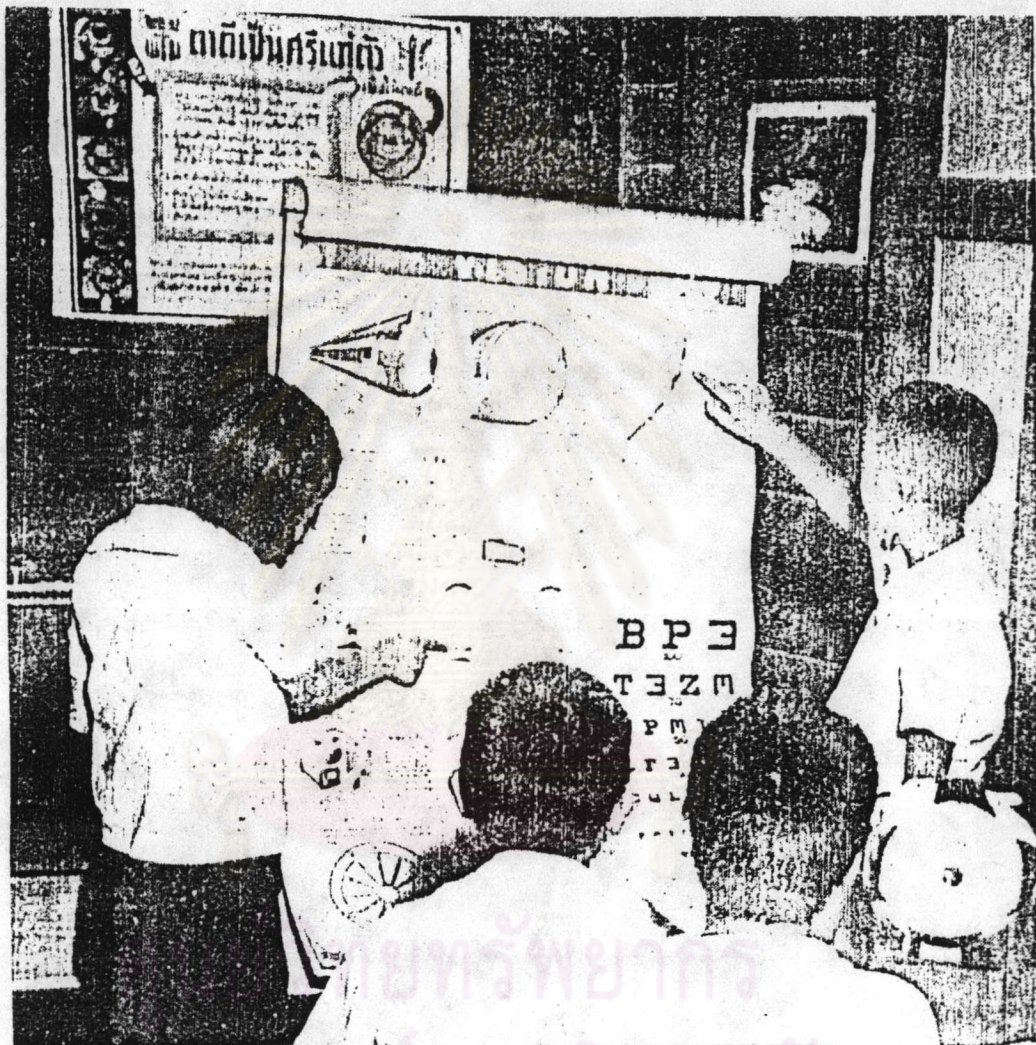

การจิตยาและปลูกผีเป็นการป้องกันโรค

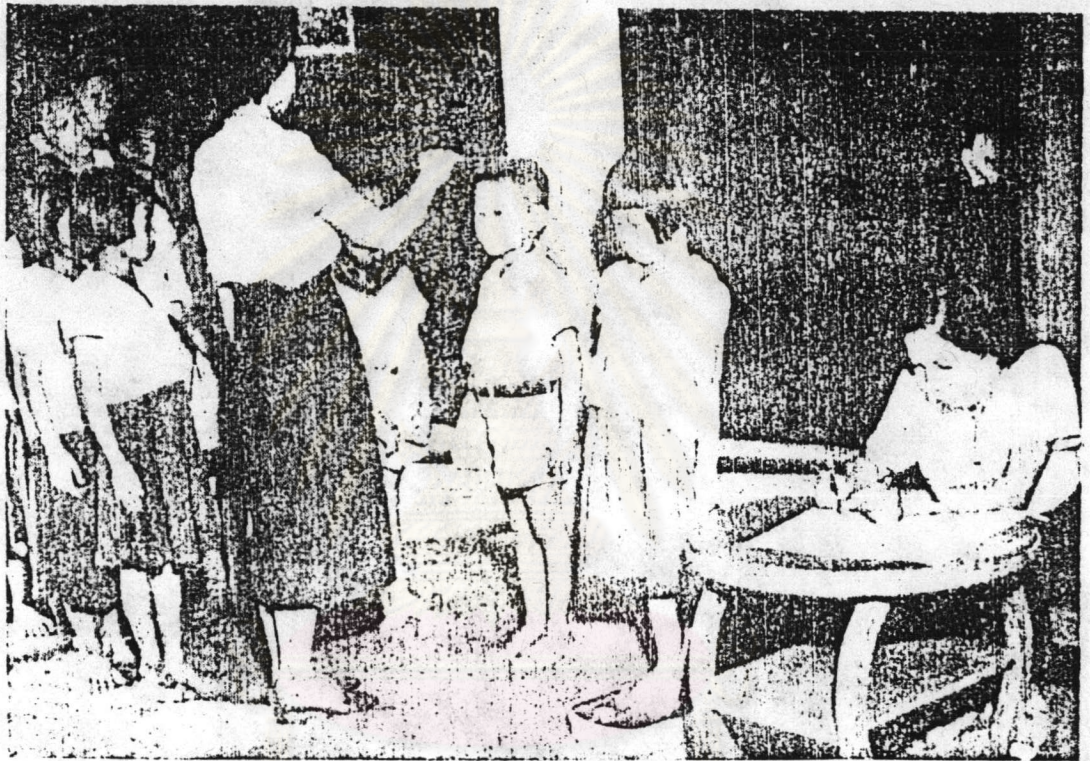
เรียนรู้บรรยายในการรับประทานอาหาร และรู้จักรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์ทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทเรียนลูกศิษย์สอนเด็กให้รู้จักและดูแลรักษาร่างกาย

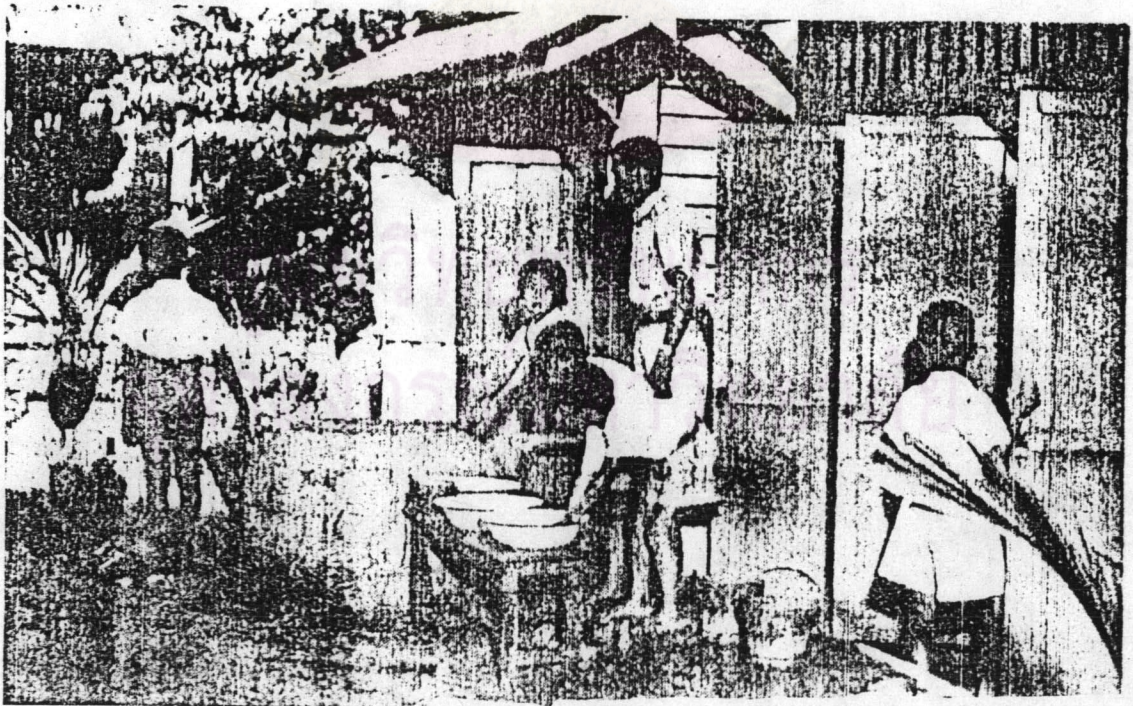

โรงเรียนควรถูกเก็บทะเบียนแสดงความเจริญเติบโตของเด็กแต่ละคน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

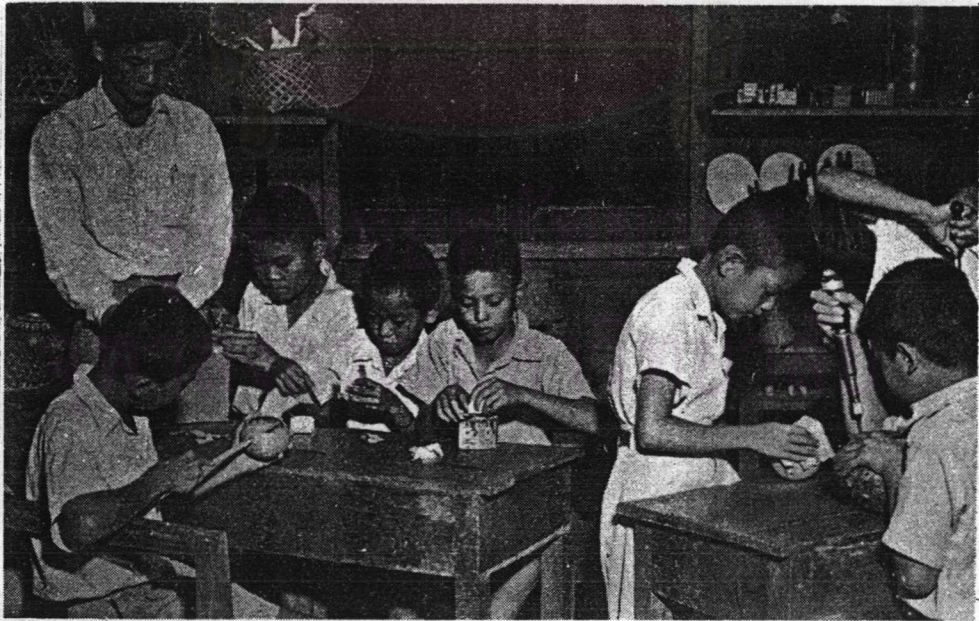
โรงเรียนแต่ละแห่งควรมีห้องพยาบาล
สำหรับเด็กที่เกิดเจ็บป่วยขึ้นที่โรงเรียน

ห้องส้วมที่สะอาดช่วยพิทักษ์รักษาสุขภาพของเด็ก

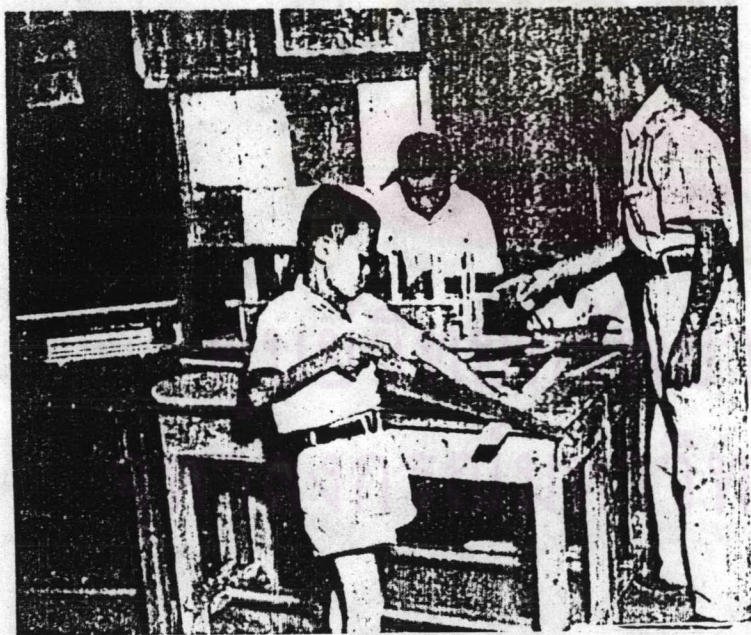
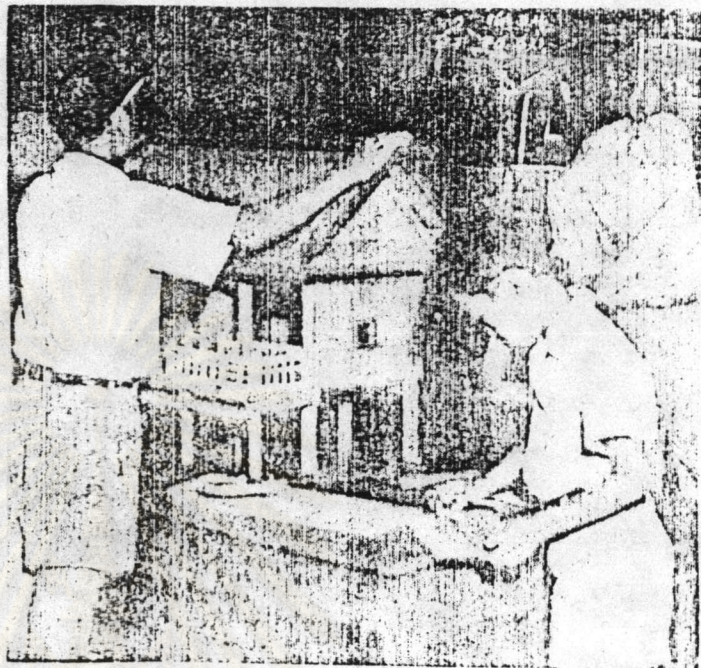

ทำตะเกียง

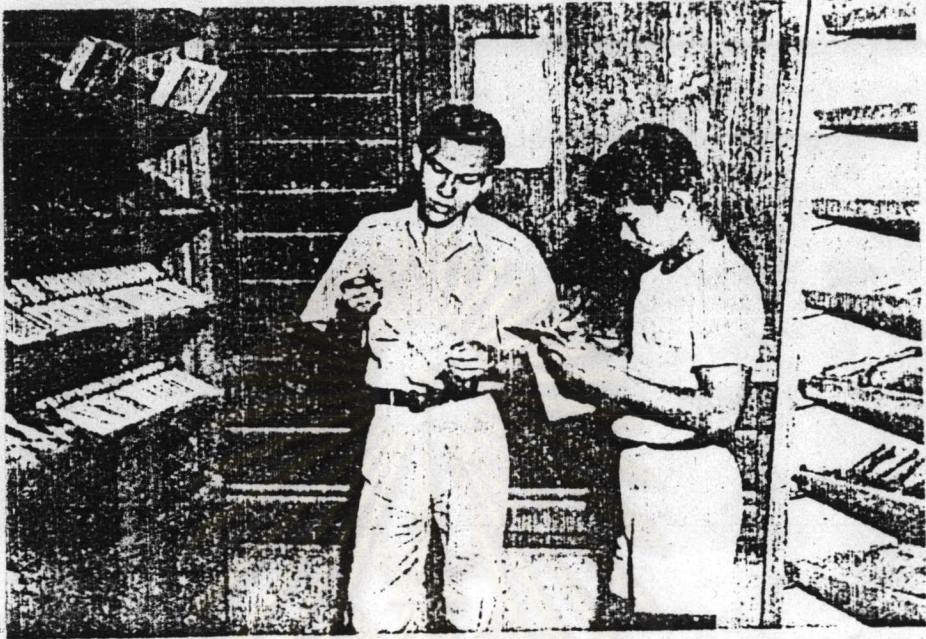
ทำสิ่งที่มีประโยชน์จากเศษวัสดุ

สร้างบ้านจำลอง

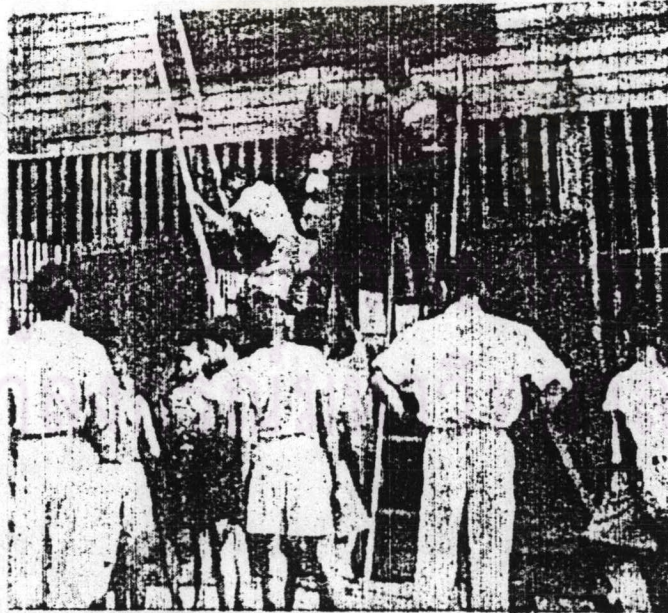

กร
ยาลัย

การก่อสร้างสิ่งที่กำลังเรียนนั้นทำให้
ความรู้ที่ได้มามีความหมายขึ้น

จัดเครื่องมือให้เป็นระเบียบ

นักเรียนกำลังซ่อมแซมโรงงาน

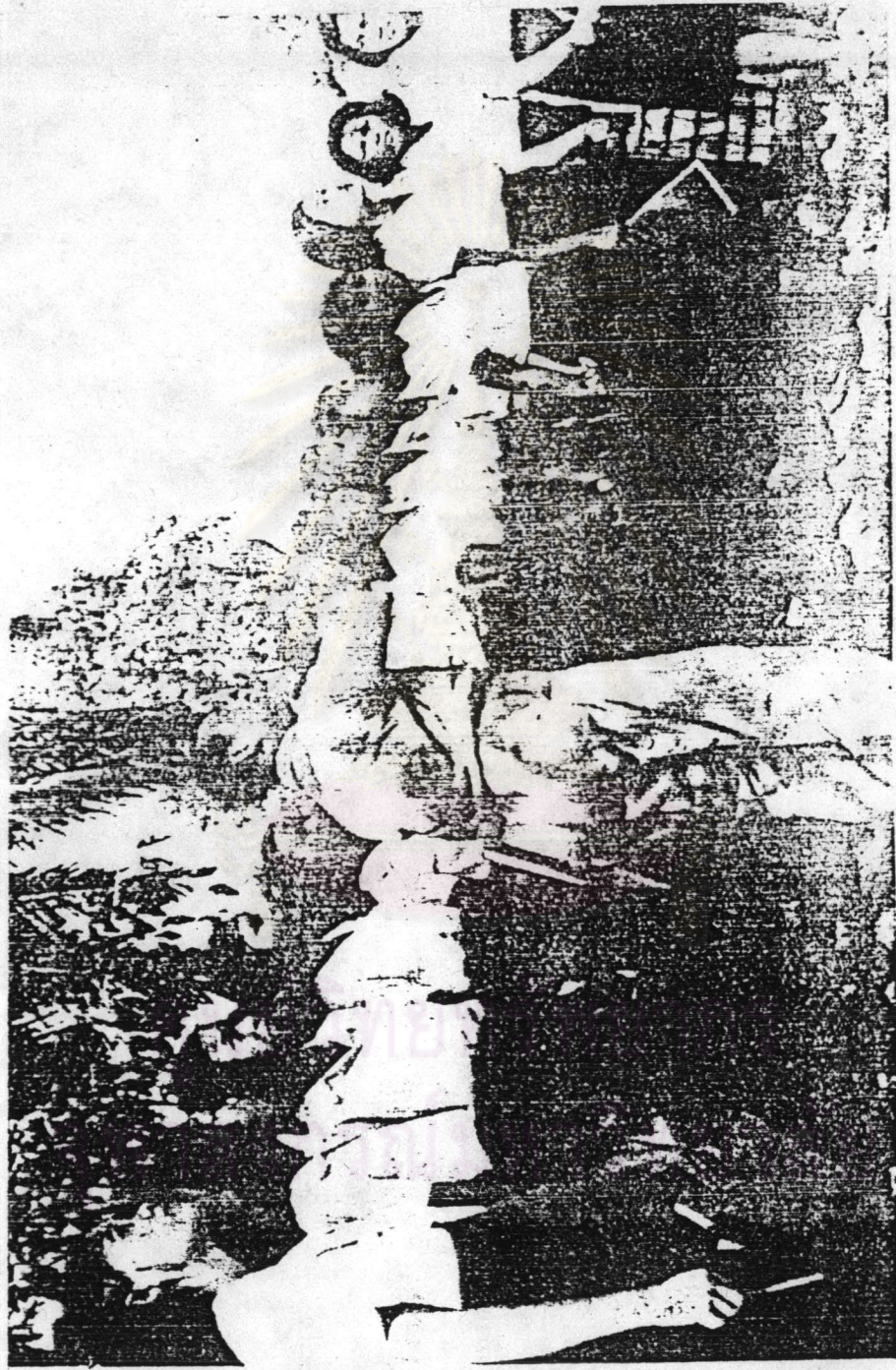

หัดปักสะดึง

ตัดเย็บเสื้อผ้า

ใช้จักรเย็บผ้า

การศึกษาออกสถานที่ช่วยให้ได้รับความรู้จากของจริงเกี่ยวกับทรัพยากร
ต่าง ๆ ของประเทศไทย

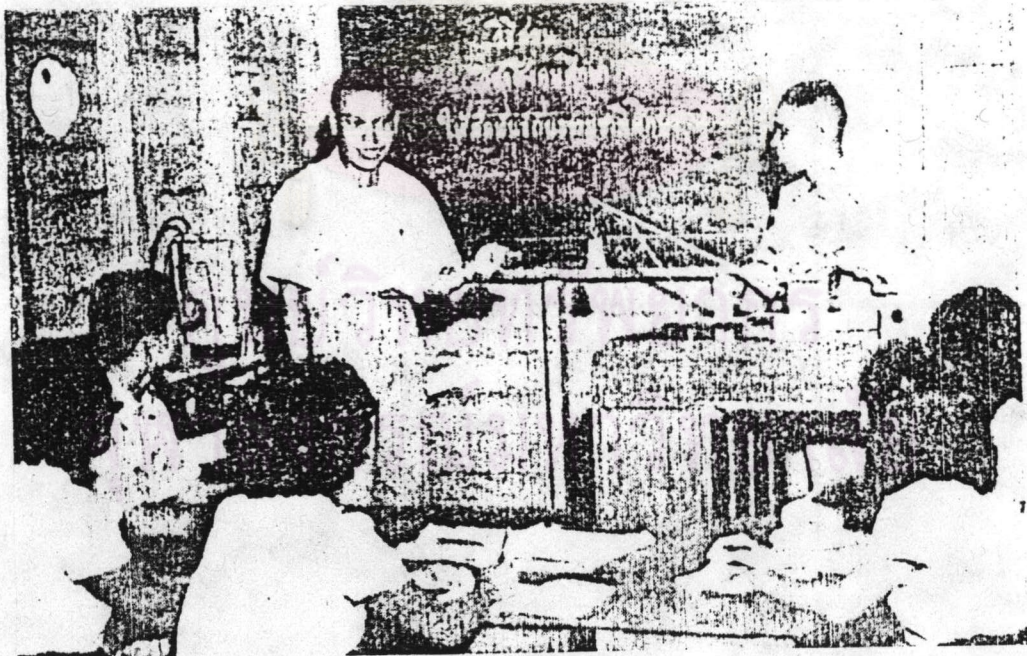
นายอภัย จันทวิมล อธิบดีกรมสามัญศึกษาและผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษา
ของส.เต็มและยู.เนสโกหารือเรื่องงานตามโครงการปรับปรุงส่งเสริม
การศึกษาฉะเชิงเทรา

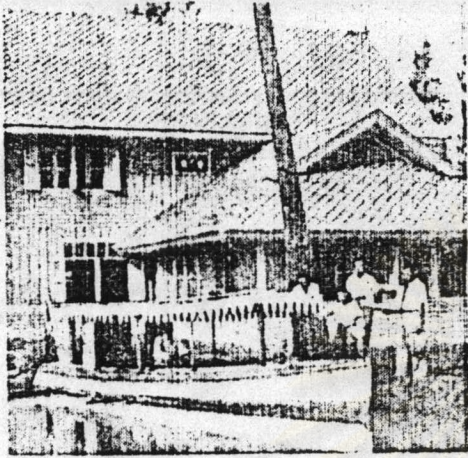
วางแผนปรับปรุงโรงเรียนในจังหวัดฉะเชิงเทรา

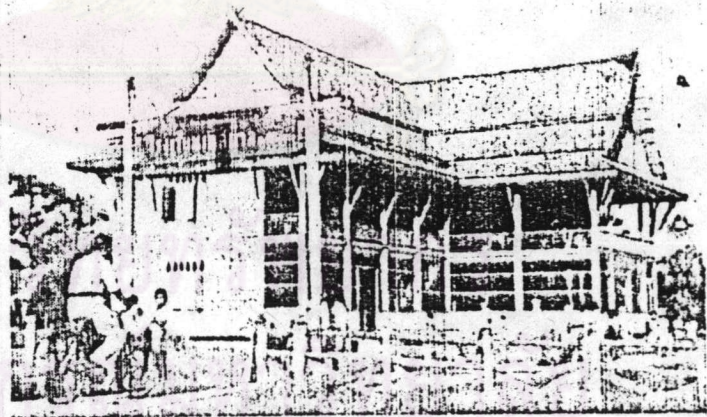
ครูประชุมกันเพื่อศึกษาปัญหาต่างๆในโรงเรียนของตน

ศึกษานิเทศก์และครูใหญ่กำลังช่วยครูให้เรียนรู้วิธีใช้อุปกรณ์การสอนให้ดีขึ้น

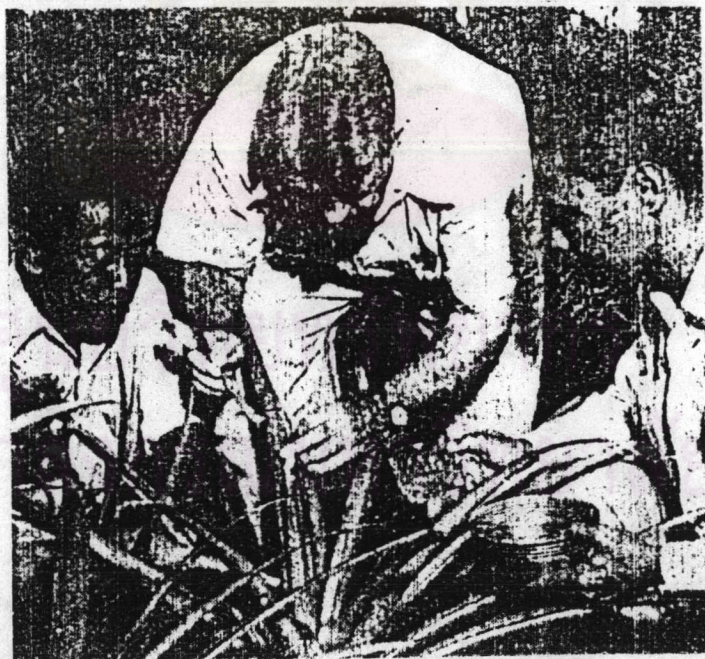
คณะศึกษานิเทศก์ ลงเรือไปเยี่ยม
โรงเรียนต่าง ๆ ตามลำแม่น้ำ

ศึกษานิเทศก์ผู้หนึ่งมาเยี่ยมโรงเรียน

การปลูกสับปะรดแบบวิทยาศาสตร์

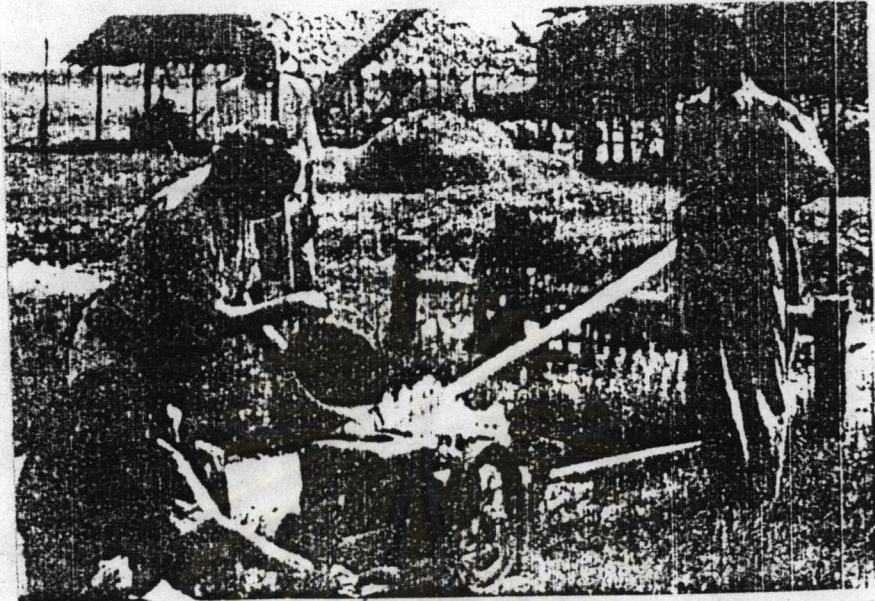
ใช้ยาช่วยให้สับปะรดออกผลทุกฤดู

ชาวนาและแม่บ้านขอยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน

หน่วยเคลื่อนที่นำหนังสือและภาพยนตร์มาบริการประชาชน

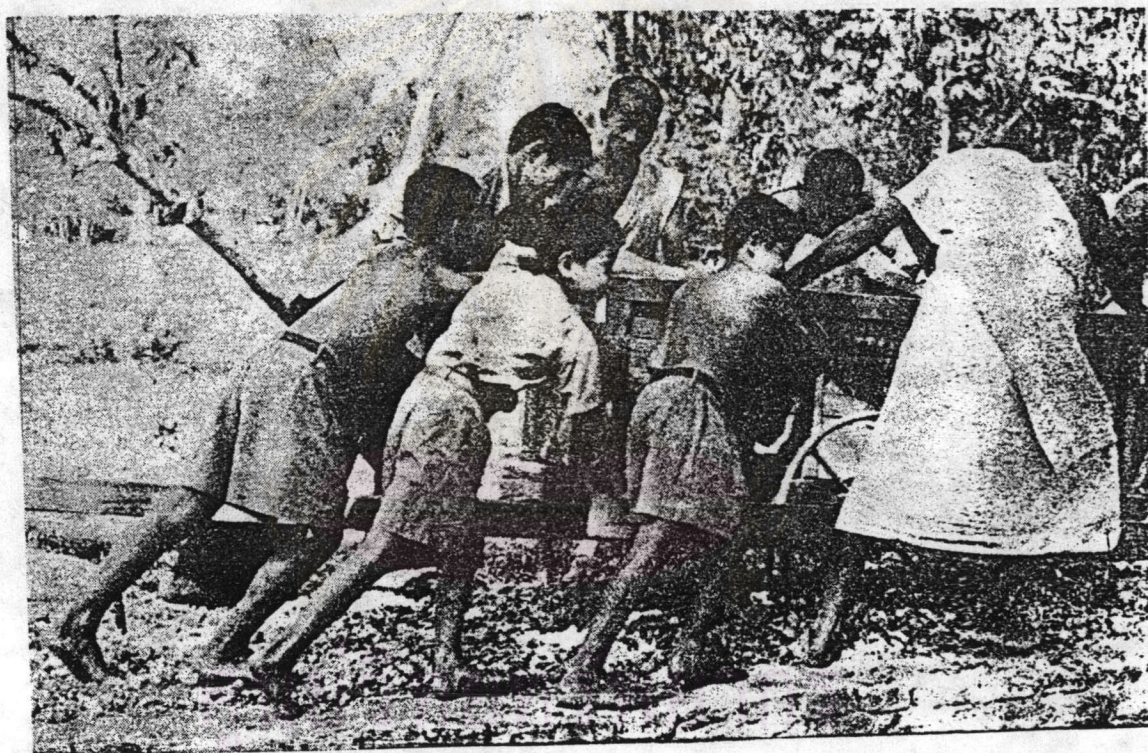
หัดใช้เครื่องจักรท่น้ำ

เตรียมการนวดข้าว

ชาวนาตั้งวงดนตรีขึ้นเพื่อความบันเทิง

พระเจ้าให้ความอุปการะอย่างแข็งแรงแก่โรงเรียน

ประวัติผู้วิจัย

นางมาณี พันธุ์เมือง เกิดวันที่ 13 มิถุนายน 2494 ที่บ้านเลขที่ 1 หมู่ 1 ตำบลบางพระ อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ศึกษาเบื้องต้นที่โรงเรียนภายใน จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาการศึกษาบัณฑิต ที่มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก เริ่มรับราชการที่วิทยาลัยพิษณุสงคราม พิษณุโลก ในปี พ.ศ. 2515 เข้ารับราชการศึกษาต่อในระดับปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาพื้นฐานการศึกษา ภาควิชาสารัตถศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2530 ปัจจุบันรับราชการตำแหน่งอาจารย์ 2 ระดับ 6 ที่วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย